

„PROPĂȘIREA”
Revista Societății Corpului Didactic

DIN
Județul Némțu

Anu' al VI-lea — Piatra-N. — Mai și Iunie 1902, No. 9 și 10.

Cea din urmă zi de școală a lui Ionel*)

Ajunserăm cu Ionel și cu conșcolarii sei la cel de pe urmă examen.

În ziua de 25 Iunie, la 9 ore dimineața, toți școlarii se adunară la școală. Veniră și mulți părinți și frați de ai lor. Toți erau în haine de sărbătoare. De la școală învățătorii, școlarii și lumea adunată plecarăm în rând, frumos, la Biserică. Stindardul școlii era purtat în fruntea șirului, de către primul preniant din clasă de pe urmă, de Andrei Popescu.

La biserică, cântările bisericesti au fost executate de corul școlarilor. În biserică, învățătorii, școlarii și părinți aduserăm mulțumire Prea-bunului Dumnezeu, pentru sănătatea și ajutorul ce ne-a dat de am putut să incheem cu bine, anul școlar.

*) Din cartea d-lui V. Gr. Borgovanu, intitulată „Ionel, Educațiunea unui bun copil”. București—Gherla. Se poate procura și de la librăria SOCEC București cu 2 lei 50 bani.

La 10 ore, școlarii și lumea totă ne întorserăm la școlă, în aceeaș ordine. Curtea bisericii și strada până la școlă, era plină de lume. Iar la școlă, salet de intrare erau înșesate de părinți, de frați și de prietenii de ai școlarilor. Se vedeau și fetițe îmbrăcate în alb, cu buchete de flori la piept: erau surori de ale premianților școlii.

Pentru distribuție, era pregătită sala cea mai mare a școlii. Băncile erau scose. Ramuri și corone de frunze verzi împodobiau pereții, jur împrejur; buchete, corone de flori, cărți și coronele premianților acoperiau masa. Și cadrele M. S. Regelui și Reginei, ce atârnavă d'asupra mesei erau împodobite cu corone. Acolo am condus fote clasele. Școlarii se aședară pe două colone: înainte, clasele I. și II., mai îndărăt, elevii din clasa superioară. În fund de tot și pe de margini, erau părinții și cea-l-altă lume ce venise la serbare.

De pretutindenți, se aușia numai un murmur lin, nisce șopte sficioșe. Când intrați eu în sala având în mână cataloșele, se făcu tăcere. Corul școlarilor condus de dōmna colegă intonă imnul *Așii e sērbare*. Apoi păși înainte, la mijloc, Ionel și vorbi așa:

— Domnilor învțători, de la d-vōstră, cu dragoste, am invțătat noi șase ani de șile. D-vōstră ne-ați ajutat de ne-am căștigat tot felul de cunoscințe, cu folos: despre bunul D-șeu, despre felurite minuni ale naturii, despre drepta socotēlă, despre scumpa nōstră patrie. De la D-vōstră am invțătat și o mulțime de cāntece frumoșe. D-vōstră *numai de bine ne-ați povățuit*, ca nisce părinți iubitori, înțelepți, drepti și buni. Sub conducerea D-vōstre am invțătat în școlă *cum trebuie*

să trăim și să ne purtăm cu oamenii. Nouă tuturor ne rămâne în inimă numai dragoste, numai mulțumire și numai respect către buni și iubiții noștri învățători. Dumnezeu să vă fie mulți ani cu sănătate, cu bine și cu noroc.

Corul intonă: *Mulți ani!*... Iar' publicul striga ca dintr'o gură: *Să trăescă!*

După-ce se făcu liniște, cu glas mișcat, dar' puternic, dăma învățătoare mulțumi lui Ionel și apoi vorbi așa:

— Diua de ați este cu adevărat o mare sărbătoare pentru toți, câți ne aflăm aci. Ne-am adunat astăzi pentru cea din urmă oră în anul acesta, la școlă și au venit și părinții voștri, să audă isprăvile ce voi ați făcut într'un an de școlă. Ascultați, acuma vă vom spune la toți, cari au trecut clasa și care rămân repetenți!

După acesta, începui eu să citesc pe rând, numele tuturor școlărilor. Mai întâi chemai pe premianți, care primiră corone și cărți și pe care și corul și adunarea îi salută cu *Să trăescă!* Apoi citii numele celor trecuți în clasa II., și în fine, cu fața mai tristă, pe repetenți. Așa se urmă la toate clasele. În fine rostii următoarele cuvinte:

— Iubiților școlari, precum ați audit, aceia dintre voi, care au venit regulat la școlă, au fost silitori și cu purtări bune, au trecut înainte, în clasa următoare. Aceștia sînt veseli și fac mare bucurie părinților; iar noue, învățătorilor ne fac cinste și mulțumire. Aceia, cari au lipsit dela școlă, fie pentru bătă, fie din alte cauze; aceia, cari *s'au lenevit și nu ne-au ascultat au*

remas repetenți. Aceștia, în loc de bucurie, întristare ac părinților; iar nouă, supărare. Voi, repetenților, vedeți de dregeți greșela ce ați făcut-o în cursul acestui an școlar. La anul, dacă veți fi mai silitori mai cu minte, puteți să vă îndreptați și să mulțumiți pe părinții voștri și să ne mulțumiți și pe noi. Așa trebuie să faceți, pentru-că, de sigur, nici unul dintre voi nu vre, ca atunci, când va fi mare, să fie un om rău, care să n'aibă ce mânca și cu ce se îmbrăca; nimeni dintre voi nu credem că, ar vre să fie un pierde-vară sau un târae-brâu!... Acum ne despărțim prietenesce și mulțumiți, fiind-că, cum ne-a spus și Popescu Andreiș sîntem siguri că nu veți uita... Nouă ne pare rău, că ne despărțim de școlarii noștri cei buni. La anul, unii dintre voi n'o sa mai fie cu noi; dar din sufletul nostru, noi nu-i vom uita nici odată!... În timpul vacanței ajutați, pe capete părinților voștri, la munca lor; în Dumineci și sărbători veți veni cu toții la școlă, de unde vom merge regulat la sf. biserică. *La rugă nu avem vacanță!* Purtați-vă bine, cu totă lumea, și fiți cu minte!

La revedere la viitorul an școlar!...

Lumea se gătia de ducă, când ce se vedeți? Școlarul Nicolae Ispășescu, care a fost citit ca *repetent* în clasa din urmă și al căruî tată era și el de față, cu pași lîni, cu fața rușinată și cu lacrimi în ochi; pași înainte și cu glas sficios, dar' hotărîtor. dise:

D-le Director, dîmna Invățătore, ved bine că un i dintre noi nu ne-am purtat cum trebuie. Am făcut su-

părare părinților noștri, v'am necăjit și pe D-văstră, po vrednicii noștri învățători! În numele lor, vă rog, certăți-ne, căci cel puțin eu, vă promit că la anul, am să mă îndreptez; am să fiu printre cei dintâi școlari ai clasei mele! . . .

Totă lumea stătu uimită și era veselă de hotărârea cea bună a lui Ispășescu.

— *Să te ții de cuvânt Ispășescule!* — dișei eu adânc mișcat — *și noi ne vom bucura și te vom lăuda!* Tatăl său mișcat, și el, și ořeș-cum mângăiat dișe:

— *Bine băete, așa să fie! Dacă te vei ține de cuvânt, am să te ert și să mă împac cu tine!*

Tot publicul se înveseli de purtarea lui Ispășescu. În urmă, corul intona *Imnul Național!* și lumea începu să plece veselă, că a putut să ia parte la o așa frumoasă sərbătore.

Așa se petrece la noi, ultima zi de școlă!

Cum era și ce scia Ionel când a ispravit școla sătéseă.

Ionel avea 14 ani, impliniți, când a trecut cel de pe urmă examen. Că el a fost tot-d'auna printre frunțașii clasei lui, nu trebuie să spun.

Ionel avea o înfățișare plăcută: era mai bine făcut și mai deplinit dezvoltat de cât toți băieții de sama lui: Un trup potrivit, cu statura sveltă, dreptă și mlădiósă. Fața lui îți dovedia pe băiatul gânditor și aședat și îți insuflă pedată, iubire. Părul era castaniu; fruntea lată și deschisă, nasul și gura potrivite și obrajii ru-

meni. Ochii i erau albaștri și limpezi ca cerul senin. Privirea lui era dulce. Mersul lui era sigur și liniștit. La mâncare și la beutură era cumpătat; la port, forțe simplu; tot ce era pe dînsul era făcut de buna lui mamă, în casă, în afară de pălărie și cisme. La lucrul grădinei și a câmpului umbla mai mult cu opinea strămoșescă, ușoră și bună, care nu-ți face bătătură și nu e schilodșce. Ionel era blând, dulce și iubitor; în vorbe simplu, neprefăcut și cumpătat: nu vorbea nicădată când nu era întrebă și nu trebuia. Nici un bățet de vârstă lui nu era mai dibaciă de căt el; pe toți i întrecia cu puterea și cu iscusința; el era meșter în fugă, în sărit, în urcare pe arbori, în măsurarea distanțelor. La jocuri, la ȃscursiuni el dirigea și predomia pe toți băeții care îl ascultau de la sine și prin sine.

Cunoscințele lui nu erau numai învețate pe din afară, ci lămurite din vedute, auzite și din pățania vieții. El cunoscea prea bine rostul școlii și a casei părințesci; scia cum trebuie să fie grădina, căci însuși ajutase la lucrarea și împodobirea grădinei noastre; el cunoscea rostul satului nostru și al orașului din apropiare; scia în ce chip își căutau ȃmenii de treburile lor și cum cei aleși și puși în fruntea obștei o chivernisesc spre binele tuturor; cunoscea o parte a țerii și veduse și capitala și pe Maiestatea Sa Regele, pe care-l admira. Ionel cunoscea și rostul sfinței biserici, a locașului menit a-ne aduna cu toții întrînsul spre a-ne închina lui D-deu, care a zidit și ține lumea, ne ține și pe noi. Ionel avea cunoscințe lămurite și temeinice despre pămînt și tot ce cresce și locuesce pe dînsul

în întinderea cât se poate vedea cu ochii; cunoscea animalele și plantele de pe lângă casă, și cele ce trăesc pe câmp și în pădure; cunoscea animalele și care trăesc în apă în pământ și în aer; ceasornicul lui cel mai sigur era: ziua sôrele, nôptea luna și stelele; cunoscea ca un om mare toate soiurile de pământ: petrilile; sărurile și mineralele de pe hotarul nostru; el cunoscea și mersul și schimbarea timpului, după semnele ce le statorise dînsul prin observarea naturii.

Ionel cunoscea din istoria țării faptele și întâmplările cele mai de capetenie al nîmului nostru și, fiind că tot-d'a-una l'am învețat să se întrebe despre cauzele și sfârșitul unei întâmplări, el își dădea samă și judeca ori ce faptă, a unui copil ca și a unui om mare: *avea istoria în cap, nu pe buze! . . .*

În daraverile lui cu tovarășii și cu alți oameni era deschis și simplu, binevoitor, drept și ținea la adevăr mai pre sus de toate, fiind convins că aceste gânduri alese și înalte vin dela *D-zeu care este întru toate prea bun, prea drept, prea adevărat*. Adesea dicea Ionel:

— *Eu știu și simt că la toate ce ved, ce cuget, ce vorbesc și ce lucrez, D-zeu e pururea de față; am convingerea că prin puterea Lui cea nemărginită, se îndeplinesc ori-ce faptă bună pe lumea acesta; ori-ce lucru vădut sau nevedut nouă oamenilor, e cugetat și urdit de D-zeu!*

Atunci i diceam lui Ionel:

— *Da, dragă Ionel, să nu uiți nici o dată că, eu cât no*

omenii rom vedea și rom cunoșce mai multe lucruri cu atât mai mult ne rom încredința de bunătatea, de dreptatea, de înțeleptiunea și de mărirea lui D-deu ! . . . Și când vei face tu acesta să scii fetul meu că D-deu în bunătatea sa, vedind că ești dori-tor să l cunoști tot mai bine îți va respăti cu toate fericirile ce simte copilul crescut și alintat la siml bunilor săi părinți! Fericit vei fi când, în Domnul îți vei pune totă încrederea, și pe el îl vei iubi preste toate!

Ast-fel era Ionel la 14 ani; el gândia, simția, vor-bia, și lucra așa, ca și când D-deu pururca l'ar fi înto-vărășit în toți pașii vieții sale.

Scrisórea de recunoscință a lui Ionel către dómnă învîțăto-re.

Acum Ionel isprăvise cursurile *dilnice*, la școla pri-mară, fiind-că de aci înainte avea să urmeze la cur-surile *Școlii de adulți*, care la noi se fac cu mare in-suflețire, în Dumineci și sərbători.

Dar, ca Ionel să nu plece dela școlă numai iacă așa, ca de la o *móră pustie*, a dóua di, după sərbătó-rea de incheerea anului școlar, în fața mamei a celora-lalți căseni, i-am dis următórele:

— Ei bine, Ionel, acuma ai isprăvit școlă. Tu scii și cunoscí atâtea lucruri folosítóre și frumoșe Ia spune-mi, cui ai să mulțumesci tu, pentru toate aceste?

— Lui D-deu am să mulțumesc, dragă tată.

— Fórte bine, lui D-deu am mulțumit și eri, la biserică și trebue să-i mulțumesci în toate dílele vieții tale, cum ți-am spus și mai alaltă-ierí. Dar, după

D-deu care ți-a dat sănătate, minte și noroc, cui se cade să mai mulțumesci? — Cine te a învățat întâiu a scrie, a citi și a socoti? Cine ți-a deșteptat în suflet dragostea către școlă și către învățătură?

— Cine altul decât dâna învățătore, respunse Ionel și apoi dišo :

— Sciu eũ că trebuie să-i mulțumesc; dar nu prea sciu *cum* să-i arăt această mulțumire. Te rog să-mi spui D-ta care, tot-d'-auna ne înveți și ne spui și mie, și mamei și la tâtă lumea, când nu scim ce și cum să facem mai bine un lucru ôre-care.

— Prea bucuros, dragă Ionel

— Ian, ascultă-mô ! Ce cređi tu, n'ar fi bine să scrii dânei învățătore o scrisôre, cum vei sci tu mai bine, în care să-i mulțumesci frumos pentru tot binele ce ți-a lăcut, cât ai urmat la școlă ?

— Da, tată am să-i scriu; așa cum ne ai învățat D-ta în anul acesta.

— Dar, fiind-că scrisôrea aceea dâna învățătore arê s'o țină pôto cât va trăi, trebuie s'o scrii pe cea mai bună și mai frumoasă hârtie, trebuie să fie scrisă fără de nici un greș și cu cea mai mare băgare de sêmă.

— Bine tată, până Dumineca viitoare voi eu să o gat și înainte de a o scrie pe curat, ți-oiu citi-o D-tale și iubitei nôstre mame D-ta o să mi-o mai îndreptezi, pe ici, pe côlea, scii cum făceați la școlă. . . . Depe acuma mă gândesc ce bucurie și mulțumire va simți *Bunica* nôstră, cum i dic copiii din clasele începătore,

— Fôrte bine, dragă Ionel; dar s'ar cuveni să-
daî *Bunicicăt* și un mic *dar* sau *cadou*. Ce cređi tu,
că i-ai putea dărui?

— Apoi eu nu știu; bunicica n'are nevoie de da-
ruri; domnia-ei are de tôte ce avem și noi. . . . Te
rog, spune-mi și acêsta D-ta;

— Eu știu ce să daî tu, la Bunicica, -- ăise
atunci mama.

— Ce, mamă dragă, spune-mi, te rog!

— Știi, ce mult iubesc, domnia-sa florile.

— A! am ghicit'o și eu! ăise atunci Ionel.

— Ce ?

— Un trandafir frumos.

— Nu, unu, ci o *păreche de trandafiri*. O să ale-
gem două ghiveciuri cu cel mai frumoși trandafiri, ăisel
eu. O să-î duci de ocaundă cu ghiveciurilo lor, și
apoi, la vreme potrivită, vei merge și i vei planta in
grădina Domniei Sale, unde va pofti.

— Ionel era fôrte încântat de chipul in care avea
să-și arate *recunoscința cătră învêțătore* lui.

Iată *scrisôrea lui de recunoscință*:

Dômnă învêțătore!

Astă-đi, când nu mai sunt elev de șcôla primară,
cu drag mă gândesc la D-ta, care pentru noi, școlarii
D-tale, ai fost ca și o mamă iubitoare și înțeleptă ai
fost o prea bună mamă. De la D-ta, cu plăcere, am
început a invêța tôte: și scrierea, și citirea, și socotelă
și tot felul de cunoșcințe cu folos. D-ta mi-ai lămurit
mintea despre nemărginită bunătate și putere, și înțe-

lepciune a lui D-deu, despre feluritele minuni ale naturii, despre iubita noastră patrie și națiune, despre frumoasa noastră limbă românească. D-ta, mereu numai *spre bine m'ai povățuit*. . . Nu știu care dintre noi, fostii D-tale școlari, ar îndrăzni să nu te iubească și să nu te cinstească? Al căruia tată, a căruia mamă ar putea să-ți impună vre o părtinire, vre o nedreptate? D-ta, de noi de toți ai îngrijit cu așa multă buna voință, încât nimeni de D-ta, nici odată, nu s'a putut plângea!.

De aceea, eu, acum, după ce am isprăvit școla, sînt vesel și mălănit tot o dată: *vesel* că mereu to-am mulțumit cu silința și cu purtare; *mălănit*, fiind că de acum înainte mă despart de D-ta, pe care n'am să Te pot vedea în fie-care zi, ca și până acum. . . dar mă mângăie credința că numai dragoste, numai mulțumire și numai respect am nutrit și voi nutri cătră buna și iubitorea mea învățătoare.

Drept semn de recunoștință, pe lângă această scrisoră, Te rog să primesci de la mine *doi trandafiri altoiți*, pe cari eu—povățuit de buna mea mamă—i'am cultivat cu multă îngrijire și plăcere.

D-deu să te țină mulți ani cu sănătate, cu bine și cu noroc! Eu, chiar de aș trăi sute de ani, în veci nu te aș uita și nici că te voi uita.

Al D-tale

iubitor și recunoșcător școlar
Ionel Munteanu
absolvent al școlii primare
rurale.

INDRUMĂRI

Relativ la cultura celor 2000 a în câmp.

Terenul pentru cultura sistematică în țarină trebuie să fie de bună calitate și situat aproape de școală.

Să face apoi analiza practică: experiențe cu borcanul de sticlă, prin observare și prin pipăire. După acesta se face parcelarea terenului și repartizarea plantelor ce au a se cultiva pe fie-ce parcelă potrivit cu terenul propriu în care reușesc; dându-se estindere mai mare acelei culturii la care dascalul se pricepe mai bine și pentru care are teren mai mult și propriu.

Semințele trebuie să fie de bună calitate, procurate din vreme și mai nici una din soiurile propuse a se cultiva n'au nevoie de încercare, căci se pot cunoște ușor dacă vor răsări ori nu, observând caracterele lor fizice, esteriore.

Pe unde se va putea, dacă terenul o fi slab se poate îmbunătăți cu îngrășăminte animale, cele minerale fiind prea costisitoare.

Fiind-că îngrășămintele animale presupun și vite multe, în prea multe locuri nu vor fi deajuns dără de cât pentru grădina școlii și atunci trebuie de recurs la alt mijloc de îmbunătățirea terenului din țarină. Acel mijloc e facerea a cel puțin 2 arături, făcute adânc, la timp și în cele mai bune condițiuni. Două arături sistematice echivalează cu jumătate din o cât de bună gunoie.

Plantele de cultivat în țarină vor fi: porumbul cu fasolea, cartoful și sfecla de furaj pe o parcelă, cum se observă în parcela No. 1. Am pus aceste plante a se cultiva, de ore ce pe lângă că sunt de prima necesitate, dar cultura, întreținerea, recoltarea și conservarea rodurilor e cam mult și de mulți cunoscută. Am pus fasolea printre poșoiți, căci ambele aceste plante fiind la un loc nu'și fac rău una alteia, pentru că porumbul având rădăcină adâncă, iar fasolea mai la suprafață își sug hrana foarte bine fără a se desvolta una mai mult în detrimentul alteia și ambele pe timpuri secetose au nevoie de umbră, porumbul la rădăcină și fasolea peste tot. Chiar și bostanul se poate cultiva la un loc cu porumbul și fasolea tot pentru aceste considerente. Numai să nu fie prea dese.

Porumbul să fie sămănat până la 23 Aprilie și de va fi cincantîn se poate samana și până la 1 Mai, după regiunea muntosă a județului nostru. Fasolea după 7 zile de la sămănarea porumbului. Cartoful după 10 Aprilie; sfecla de furaj de la 15 - 20 Aprilie, Grîul să se samene ori în locul plantelor prășitoare ori în locul unde a fost furagere, căci cele prășitoare prin lucrările de întreținere fac a se curăți locul de burueni rele și cele de furaj fiind dese nu lasă să se desvolte plantele vătămătoare și miriștele lor astupate prin o imediată arătură fiind pline de sucuri ajută pământul și țîn întru cât-va locul îngrășemintelor vegetale.

Asolament-rotatia pe 4 ani.

Plante prașitoare	Porum. cu fasole (1)
	Cartofi Sfecla furaj
	Grâu (2)
	Furaj păring (3) măzărice și borcog
Ovės	

Plante prașitoare	Grâu	Furaj	Ovės
Grâu	Furaj	Ovės	Plante prașitoare
Furaj	Ovės	Plante prașitoare	Grâu
Ovės	Plante prașitoare	Grâu	Furaj

E neapărat necesar a se face pentru grâu două arături. Sămănatul să se facă de la 1—15 Septembrie negreșit. Cantitatea de semințe la H. a. e de 14—16 d. D. L. când sămănarea se face cu mașina și 16—18 d. D. L. când sămănarea se face cu mâna. Grâul ca să nu producă tăciune trebuie sulfatat. Această lucrare se face punându-se la desolvat $\frac{3}{4}$ Kgr. sulfat de cupru (Piétră vinătă) în 120 L. de apă, care e suficient pentru 10 D.L. grâu. Sămînța nu mai se trece și se amestecă în acea soluție apoi se scote, se pune într'un loc umbros în formă de con (vrav) și după 1 - 2 zile se samăna. Lucrările de întreținere, recoltarea și conservarea se lasă la iscusința cultivatorului.

Plante furagere: Paringul, măzăricea și borciagul se se cultive și nu trifoiul și lucerna căci acestea fiind vivace împiedică asolamentul, rotația plantelor o dată stabilită.— Tri-

foiul, lucerna etc. fiind că se întrebuintează mai mult ca furaj verde pentru vitele ce se țin acasă, vara, trebuie să fie la îndemână și decî sămănate chiar în grădina școlii.

Plantele furagere ce se vor introduce în cultură, recoltându-se de vreme, permit a se face 2 arături așa cum li bine pentru sămănat griu. Nu se pôte admite îngrășămintele vegetale verđi, cel puțin de o cam dată, căci ori cul îi vine greu de a astupa sub brasdă nisce plante care în ori ce cas i-ar ușura agricultorului întreținerea vitelor.

Paringul se pune 25—30 Kgr. sămință la H. a Măzăricea se pune 3 d. D.L și tot pe atâta ovės la H. a.

Cele mai bune varietăți de ovės sunt: Lygowo și negru (nemțesc) la H a se pune 10—12 d. D. L de cel Lygowo și de cel negru 14—16 d. D.L.

Dacă sămănatul se face cu mașina, trebuie mai puțină sămăntă.

P. S. Se pôte sămăna pe o întindere mai mică sau mai mare și singure:

Cartofi, mazere, fasole etc. aruncând din distanță în distanță ca de 1—2 m., porumb, sorgo, holdan, sorea sorelui etc. care pot servi atât ca ornament estetic, umbrirea necesară cât și pentru recoltarea semințelor de calitate bună, precum și pentru omorirea și alungarea insectelor vătămătoare, cum e holdanul.

Holdanul în aceleași condițiuni și pentru același scop să se semene și în grădia de legume și mai ales în parcelele cu curechiu (varză).

Președinte *Revisor școlar* G. NICOLAU,

Comisiunea de elaborare { T. V. Ungureanu
V. Hanganu

Revisoratul școlar al județului Nâmțu. Conferințele generale din Aprilie 1902

MEMORIU

cu privire la „corectarea lucrărilor scriptice, după natura lor.“

A. Compunerile.

1), O temă de compunere să se trateze în 3 ședinți de clas:

a) „Tratarea orală, când elevii își copiază punctele principale, la cari au a răspunde în ședința următoare, numai oral“.

b) „Se scrie în clas acea temă, pe fața stângă a caetului oficial, ast-fel: la marginea din stînga a acelei fețe vor scrie punctele principale, care se vor despărți prin o linie verticală, și în dreptul lor, ceea ce au învățat; scriind pe rînd — după ce se repetă răspunsurile — pentru fie ce punct. Se ieu caetele, de cătră învățator, acasă, spre a le corecta.

c). După convorbirea cu elevii asupra greșelelor, scriu tot în clas și tot acea temă, pe curat — fără a mai scrie punctele — pe fața din dreapta a aceluî caet“.

„Când se face compunere prin imitație, atunci punctele scose la o lecție din religie, etc, servesc pentru o temă la compunere, de scris în ședința a IIa“.

„La tratare, pentru școlile rurale, va prezenta câte un model de scrisoare, contract. etc., gata, îl va scrie pe tablă și din părțile lui va scoate punctele principale; iar la cele urbane, îl va prezenta numai în ședința a IIa și a IIIa ca model.

B. *Corectarea lucrărilor scriptice, după natura lor.*

1). Corectarea să se facă în caete, pe loc; greșelile se subliniază și se corectiază de-asupra cu cernălă roșie (cl. I și IIa) pentru ca copilul să vadă și greșala și corectura.

a). Câte o dată, când se dispune de timp, se trage numai liniuță — mai ales la elevii buni — și se discută cu ei, spre a se vedea, dacă greșelile de formă (ortografia și punctuația) au fost făcute din nesciință sau din nebagare de seamă; atunci greșelile în fie-că rînd, se vor numerota de deșubtul lor și se vor semna — la marginea feței — aceste numere curente, spre știință, cercetare și corectarea lor de către elevi.

b). Pe caetele speciale (cl. III și IVa), dacă într'un rînd ar fi greșeli numai într'un cuvînt, mult două, atunci cuvîntul cu mai multe litere greșite se poate scrie, corect la marginea de-asupra numărului curent, care arată locul unde se găsește cuvîntul cu litere greșite, care va fi subliniat și numerotat tot cu acel număr; acesta pentru a-l deprinde și mai mult cu corectarea mixtă.

c). La greșelile de fond (după schelet: unitățile metodice — și sintaxă), se subliniază rîndul întreg totdeauna și se scrie de-asupra cum trebuie.

2). Din corectarea în clas, s'a primit: aceea de la tablă și pe caete, de fie-care elev, sub conducerea învățătorului, la temele unitormele din gramatică și aritmetică; iar

acea prin schimbarea caetelor, a fost combatută, de ore ce practică a dovedit, că în timpul schimbării caetelor, se face sgomot; unii elevi buni protestează, că colegii lor mai slabi le feștelesc caetele și nu se pricep să corecteze, unii nu pot citi scrisoarea altora; copiii se deprind a nu fi responsabili de starea caetulu lor, se provocă dușmănie și mici răsunări, etc. prin urmare, împiedică păstrarea disciplinei.

Se poate admite însă, ca unul bun se observe la corectare și pe vecinul său mai slab, dacă se va putea păstra liniștea.

3). S'a mai admis, ca la Gramatică și Aritmetică se pot da teme mici de lucrat și acasă; iar la compuneri, care sunt cele mai importante cunoștinți, cu care trebuie să rămână copilul în viață — nu. Ele să se facă sub conducerea învățătorului.

4). Pentru teme la gramatică (exerciții ortografice mai ales la cl. III, IV și a Va) se scriu greșit pe tablă 4-5 propozițiuni, ori frase. Elevii le copiază pe caet de note, spre a le lucra acasă pe caet curat, după normele arătate la compunerii.

În lecția următoare, după convorbiri și citire greșită întocmai ca pe tablă — unde va fi scris așa cum au dictat pe rînd; mai mulți elevi, după caetele lor — se corectază de unul pe tablă și de toți pe caete; apoi tot pe caet o scriu pe curat din nou.

Analiza etimologică și sintactică se va face și pe cartea de citire.

Revisor școlar G. NICOLAU,

STATUTELE

SOCIETĂȚII COOPERATIVE ROMÂNE

„MUNCA“

DIN

orașul Piatra și Județul Neamțu.

— — — — —

CAP. I

Numele, sediul, scopul și durata societății.

Art. 1. Se înființează o societate cooperativă română sub denumirea de „Munca“ din orașul Piatra și Județul Neamțu, având sediul în orașul Piatra-N.

Art. 2. Societatea are de scop înființarea la început a unei librării — bazar, unde se vor vinde și obiectele lucrate de elevii școlilor primare; iar când mijlocele vor permite, se va mai înființa o tipografie cu o legătorie de cărți, un atelier de croitorie bărbătească și altul de tinichigerie. Pe lângă obiectele mai sus enumerate, în librărie va figura și industria casnică a sătenilor. — Ea va fi procurată prin intermediul învățătorilor sau prin alte mijloace ce va crede administrația societății.

La librărie se vor putea debita și articole monopolizate de stat ca: tutun, timbre etc.

Art. 3 Durata societății este nelimitată. Ea își va începe operațiunile din ziua autorizațiunei legale dată de

justiție și nu va înceta de cât în casurile prevăzute în art. 191 din codul comercial și între altele:

a). Prin refuzul acționarilor de a reconstitui sau limita capitalul, când pierderile constatate printr'un bilanț vor atinge o treime din capitalul social.

b). Prin decizia adunării generale, luată în conformitate cu art. 52 din statute.

Art. 4. Lichidarea societății, ori-care ar fi cauza la care este datorită, se va face în conformitate cu dispozițiile codului comercial.

Lichidatorii vor fi numiți de adunarea generală, care va fi competentă chiar în timpul lichidării, fixând și onorariile lichidatorilor.

Consiliul de administrație încetează de a mai funcționa după numirea lichidatorilor.

Actul de numire al lichidatorilor și bilanțul încheiat de aceștia se vor da publicității.

Art. 5. Produsul net al lichidării se va împărți între acționari proporțional cu sumele ce au vărsat.

CAP. II

Capitalul acțiunile, acționarii și obligațiunile.

Art. 6. Capitalul social este fixat de o dată la 15 (cinci spre dece) mii lei, împărțit în 600 (șase sute) acțiuni a douăzeci și cinci lei fiecare, toate nominale, dând dreptul la o parte egală și proporțională din averea societății.

Art. 7. Numai Românii și creștinii împămîntenii, de ori ce sex și etate pot poseda acțiuni nominale de ale acestei societăți.

Femeile măritate și minorii nu pot fi acționari de cât cu consimțimintul înscris al soților, părinților sau tutorilor legali.

Art. 8. Acțiunile se eliberează proprietarilor atunci când sunt plătite definitiv și acționarii nu sunt în nici un caz răspunzători de cât cu pierderea părții lor de avere angajată în societate.

Art. 9. Capitalul societății va putea fi mărit prin una sau mai multe emisiuni de acțiuni, potrivit mersului afacerilor societății, sau deminuat prin luare înapoi (art. 221 cod. comerc.) și acesta numai în urma unei deciziuni a adunării generale.

Art. 10. Acum la constituirea societății prin emisiune de acțiuni se va face în urmă vîrsămintele în modul următor:

Douăzeci la sută de fie care acțiune subscrisă, până la 1 Iunie 1902; iar restul de câte douăzeci-la sută la 1 Iunie, 1 August, 1 Septembrie și 1 Octombrie 1902.

Art. 11. Dacă la termenele hotărîte, acționarii nu vor achita valoarea integrală a acțiunilor, ce au subscris, vor fi somați conform legei (art. 170 cod. comerc): iar în cas de neachitare, acțiunile se vor vinde în rizicul și pe comptul acționarului. — De nu se vor putea negocia, vîrsămintele făcute, se trec la fondul de rezervă al societății, iar acțiunile se vor anula.

Excepțiuni se fac pentru cei deveniți orfanî în cursul anului.

Tutorii acestora sunt obligați a răspunde sumele rămase în întîrziere în timpul de 40 zile după confirmarea lor ca tutori; neversându-le acțiunea se anulează iar sumele vîrsate — mai puțin de câte doi lei de fie-care acțiune subscrisă, ce se rețin în folosul fondului de rezervă, — se vor înapoia tutorilor. — În caz când după 40 zile nu se prezintă nimenca, banii se depun la casa de consemnații.

Anularea acțiunii se va publica, iar în locul ațiunii anulate se va emite o altă acțiune.

Art. 12. Acțiunile se pot plăti și odată printr'un singur vîrsămint. Titlurile de acțiuni sunt extrase dintr'un registru cu matcă. Ele poartă un număr de ordine, timbrul legal, stampila societății și sunt investite cu semnatura consiliului de administrație. Ele vor mai cuprinde numele și durata societății, data actului constitutiv, locul și data publicației sale, capitalul social versat, precum și numărul și suma totală a acțiunilor.

Art. 13. Titlurile provisorii sau definitive, acțiunile deteriorate vor putea fi înlocuite prin altele de către Consiliul de administrație pe speșele reclamanților; dar numai în cazul când acestea nu vor putea fi recunoscute cu siguranță.

În casurile cele-lalte se va proceda în conformitate cu legea asupra titlurilor pierdute, furate sau distruse.

Art. 14. La primirea titlurilor definitive, fie-care acționar va plăti câte un leu de fie-care acțiune pentru confecționarea lor și altor registre; iar restul ce va rezulta din această sumă se va versa la fondul de rezervă.

Art. 15. Acțiunile se pot cesiona numai persoanelor ce îndeplinesc condițiile art. 7, printr'o declarație înscris care se va trece în registrul acționarilor conform art. 142 cod. comercial.

Declarația va fi iscălită de către cedante și cesionar sau mandatarii lor legal constituiți.

Pentru fie-care acțiune cesioată se va plăti o taxă de un leu în folosul fondului de rezervă. — Posesiunea acțiunii atrage după sine complectă adesiune la statutele societății și la deciziunile adunării generale, luate în mod regulat.

Cesiunea acțiunilor se poate face și altor persoane, care nu sunt membrii fondatori, adecă neînscrisi până la ziua cesionării, dacă vor îndeplini condițiile cerute de statute.

Noi acționari nu vor beneficia de drepturile membrilor fondatori decât posedând un număr de cel puțin patru acțiuni și după o vechime de cel puțin un an de la prima cumpărare de acțiuni.

Art. 16. Numărul de acțiuni ale unui acționar dau dreptul la vot în adunarea generală în modul cum urmează:

Acționarii cari posed de la una la șase acțiuni au dreptul la un vot, de la șapte la două-spre-zece inclusiv la două voturi, de la trei-spre-zece la opt-spre-zece inclusiv la trei voturi, și de la nouă-spre-zece în sus patru voturi.

Nici un acționar nu poate avea mai mult de patru vo-

turi ori care ar fi numărul acțiunilor ce posedă și care nu va putea fi mai mare de patru decii acțiuni pentru un acționar.

Asemenea un acționar nu va putea reprezenta ca mandatar de cât numai două voturi ori care ar fi numărul acționarilor ce reprezintă. În atare caz va trebui să fie el însuși acționar.

Forma și textul procurățiunii vor fi regulate de Consiliul de administrațiune.

Art. 17. Ori ce acțiune este indivisibilă în privința societății. Erezii sau reprezentanții acționarilor nu pot sub nici un preț să provoace punerea sigiliilor pe bunurile și valorile societății nici a cere împărțirea sau vânzarea avutului social, nici a se amesteca în vre un mod în administrațiunea societății.

Ei trebuie să se raporteze, pentru exercițiile drepturilor lor, a se raporta la inventariile sociale și la deliberările adunării generale.

Când o acțiune nominativă devine proprietatea mai multor persoane aceste sunt ținute să desemneze societății un singur titular.

Art. 18 Beneficiile anuale ale fiecărei acțiuni constatate la finele fiecărui an social, se vor achita acționarilor în termen de trei luni de la aprobarea compturilor anuale.

Aceste beneficii se pot lua de acționari până în termen de trei ani, în care timp stau la casă până la ridicarea lor fără nici un procent, după trei ani acționarul pierde dreptul de proprietate asupra acelor beneficii care trec la fondul de rezervă.

Art. 19. La o nouă emisiune de acțiuni vor fi preferați vechii acționari numai dacă adunarea generală nu va decide alt-fel.

Art. 20. După zece ani de la fondarea societății pe fiecare acționar se vor scote la sorți câte zece la sută din numărul total al acțiunilor, cari se vor plăti în trei luni de la aprobarea compturilor anuale,

În schimbul acțiunilor eșite la sorți, se vor emite alte

noi acțiuni, — atâtea câte s'au tras la sorți — cari vor fi rambursate după finirea primei emisiuni, în ordinea în care sunt emise.

El se vor vinde cu preferință acționarilor eșiți la sorți.

CAP. III

Operațiunile Societății

Art. 21. Societatea, conform prezentului statut, va putea face următoarele operațiuni: Va cumpăra și vinde ori ce articole atingătoare de branșa librăriei, în librăria centrală din Orașul Piatra și în cele două sucursile din Tg. Neamțu și Buhuș.

Art. 22. În ce privește lucrările manuale, societatea va crea atelierile anume arătate la art. 1, sau va conveni cu unele școli de a crea pe lângă ele secții profesionale, cărora pe lângă plata lucrurilor făcute li sa va da și cinci la sută din beneficiul vindărei acelor obiecte.

CAP. IV.

Administrația Societății

Art. 23. Societatea este condusă, administrată și controlată de :

- a) Un consiliu de administrație,
- b) Direcțiunea,
- c) Censori și de
- d) Adunarea generală.

CAP. V.

Consiliul de Administrație

Art. 24. Consiliul de administrație se compune din nouă membri ordinari și alți trei suplimentari, aleși de adunarea generală anuală în ședință ordinară ținută cu ocazia Conferințelor generale anuale ale corpului didactic primar din Orașul Piatra și județul Neamțu.

Doi membri din Consiliul de administrație vor fi aleși dintre acționarii din județ; din aceștia unul va fi din Tg -Neamțu

și unul din Buhuș sau alt centru, cari vor supraveghea mersul librăriilor sucursale din acele centre, ajutați de un consiliu de acționari din împrejurimi.

Art. 25. Modul funcționării sucursalelor se va prevedea într'un regulament făcut de Consiliul de administrație.

Art. 26. Consiliul de administrație alege din sinul său: un președinte, un vice președinte și un secretar; toți onorifici.

Durata Consiliului este de trei ani fără schimbare.

După trei ani se vor trage la sorți anual câte trei membri după ordinea vechimei în locul cărora adunarea generală va face o nouă alegere.

Membrii eșiți la sorți pot fi realeși.

Societatea va avea și un contabil numit de consiliul de administrație dintre acționari.

Art. 27. Drept garanție pentru gestiunea sa, fie-care membru din Consiliul de administrație va trebui să posedă cel puțin opt acțiuni de ale societății.

În caz când un membru, ales în consiliul de administrație, nu va avea opt acțiuni, poate fi garantat de alți acționari până la complectarea numărului acțiunilor, în acest caz acționarii garanți își pierd drepturile lor, ce decurg din acele acțiuni, trecând asupra administratorului garantat până la revocarea sa și eșirea aceluși membru din Consiliul de administrație.

Aceste acțiuni sunt înalienabile pe tot timpul cât vor funcționa administratorii și vor fi depuse în casa societății, făcându-se mențiune de afectarea lor în registrul acționarilor.

În caz când acțiunea depusă esă la sorți, valoarea ei în numerar sau preschimbată în alte acțiuni, va rămânea în casa societății pe tot timpul cât proprietarul ei sau cel garantat va figura ca administrator.

Art. 28. Consiliul de administrație va ține cel puțin două ședinți pe lună. El va fi convocat de Președinte, iar în lipsa lui de Vice-președinte.

Consiliul va putea fi convocat și de majoritatea mem-

brilor lui, când este vre un caz urgent și cei în drept nu-l convocă.

Membrii din oraș, cari vor lipsi de la convocările ținute în timp de două luni, fără motive temeinice, se vor considera demisionați, iar locul lor va fi completat prin membrii suplimentari, trași la sorți; iar alegerea definitivă pentru locul vacant se va face în cea mai apropiată adunare generală.

Art. 29. În lipsa Președintelui sau a Vice președintelui unul din membrii Consiliului va fi delegat a preșida consiliul.

Art. 30. Decisiunile Consiliului de administrație se iau cu majoritatea membrilor Consiliului.

Membrii suplimentari iau parte la ședinți, putând vota numai în locul membrilor absenți din județ, desemnați pentru fie-care din cei absenți prin tragere la sorți.

Art. 31. Deliberațiunile Consiliului se constată prin procese verbale transcrise într'un registru prevăzut la art. 142 cod. com. semnat de membrii prezenți.

Minoritatea poate să-și constate părerile sale în registrul deliberațiunilor (art. 151 Cod. Com).

Copii după procesele verbale ale consiliului, ce ar fi a se produce în justiție sau alturea, se certifică de președinte sau vice-președinte.

Art. 32. Consiliul de administrație este investit cu următoarele atribuțiuni:

- a). Deliberază asupra admiterei sau escluderei membrilor societății.
- b). Delégă din sinul său pe membrii în direcțiune.
- c). Numesce și revocă funcționari, împegați și întreg personalul.
- d). Determină atribuțiile funcționarilor.
- e). Intocmesce situațiunile lunare și bilanțurile anuale.
- f). Stabilește închirierea prăvăliilor ce trebuie pentru societate.

g). Primesce și decide asupra situațiilor trimise de consiliile speciale ale sucursalelor din T. Nâmțu și Buluș.

h). Stabilește condițiunile de tocmeți și contracte sub rezerva aprobării adunării generale, întocmesc regulamentele pentru operațiile societății și fixează onorariile funcționarilor.

i). Exercită ori-ce acțiune judeciară; ca reclamant sau ca pârît.

El face ori-ce convențiuni, transacțiuni și compromise.

j). Determină plasarea fondurilor disponibile și regulează întrebuințarea rezervei.

k). Autorisă transmiterea și alienațiunea de fonduri, valori mobiliare sau imobiliare, ce aparțin societății.

l). El îngrijește, dacă e trebuință, de emisiunea unei noue serii de acțiuni, prevădute la art. 19 din acest statut.

m). Exercită în fine ori-ce atribuțiune, care incumbă administratorilor unei societăți pe acțiuni, în spiritul legii.

n). Convocă adunarea generală ordinar și extraordinar.

Art. 33. Consiliul pöte, pe a sa răspundere, a delega totul sau în parte din puterile sale, la unul sau mai mulți din membrii săi, dându-le o procură specială.

Art. 34. Funcțiunea membrilor în consiliul de administrație este onorifică.

Art. 35. Societatea va avea un casier, care nu va face parte din consiliul de administrație. -- El va fi numit de consiliul de administrație pe a sa răspundere.

Casierul este obligat ase conforma strict dispozițiunilor ce-i va indica Consiliul de administrație, în privința tuturor încasărilor atât din vânzările dilnice cât și din vörsămintele acționarilor.

În casa societății nu vor sta mai mulți bani, de cât va dispune consiliul de administrație pentru trebuința societății, prisosul se va depune în comp curent la Banca Națională sau la Casa de consemnațiune, în numele societății, de Președinte sau Vice-Președinte și casierul societății sub recipisă, care se va păstra de casier.

Art. 36. Depunerile în compt curent de la Banca Națională sau acele de la Casa de consemnație se vor retrage după trebuință și prin intermediul depunătorilor, cari sunt și rămân responsabili către societate.

Art. 37. Casierul este răspunzător de tot ce-i se încredințează și de tot ce încasază. El nu poate lucra de cât în conformitate cu statutele și decisiunile adunării generale și ale consiliului de administrație sub al cărui control este.

Casierul fiind numit de consiliul de administrație, pe a sa răspundere, rămâne ca tot consiliul să fixeze și garanția ce va necesita să depună.

CAP. VI.

Diracțiunea

Art. 38. Diracțiunea se compune din Directorul executiv, care acum la început poate fi Casierul și din delegațiile date de Consiliul de administrație, după deciziunea majorității membrilor consiliului.

Art. 39. Directorul executiv poate fi numit și în afară de consiliul de Administrație, dintre membrii societari. În cazul acesta, va trebui să depună o garanție, care se va fixa de consiliu în raport cu capitalul social.

Art. 40. Diracțiunea conduce operațiunile societății pe baza regulămentului său ordonanțelor întocmite de consiliul de administrație.

Art. 41. Tote actele societății, din care rezultă o obligațiune pentru societate, vor fi semnate de Președinte sau Director și de un membru delegat al consiliului de administrație.

CAP. VII.

Censorii

Art. 42. În fie-care an, la prima adunare generală se vor alege trei censori și trei supleanți. Doi dintre ei vor fi aleși dintre acționarii din județ.

Art. 43. Censorii și supleanții vor trebui să fie membri ai societății. Ei vor fi obligați a depune o garanție egală cu jumătatea garanției administratorilor, adică una sută lei în patru acțiuni. Această garanție este supusă la aceleași regulile ca și cea a administratorilor.

Art. 44. Rudele și afinii administratorilor până la al patrulea grad inclusiv nu sunt eligibili, sau perd calitatea de censori.

Art. 45. Atribuțiunile censorilor sunt fixate prin codul de comerț (art. 185-187).

CAP. VIII.

Adunarea generală

Art. 46. Adunarea generală regulat constituită, reprezintă universalitatea acționarilor.

Art. 47. Ea este convocată la sediul social de către consiliul de administrație, sau în caz de omisiune din partea acestuia, de către censorii ordinari, odată pe an în ședința ordinară (art. 24) și extra ordinar:

a) Ori de câte ori va fi trebuință,

b). Indată ce pierderile vor atinge o treime din capital;

c). În urma cererii unui număr de acționari, reprezentând cel puțin a cincea parte din capitalul social: dar numai pentru chestiuni care intră în competența adunării generale. În acest din urmă caz, adunarea va trebui să fie convocată cel mai târziu în cursul unei luni de la data cererii acționarilor.

Acționarii vor trebui încă convocați de către censori în cașurile prevăzute la art. 154 din cod. com. fixând un termen potrivit gravității actelor asupra cărora adunarea va trebui să-și dea părerea.

Convocarea adunării generale fie de către consiliul de Administrație, fie de către censori se face prin Monitorul oficial cu cinci-spre-dece zile cel puțin înainte de data întrunirii, sau prin invitații nominale.

Convocarea trebuie să conțină ordinea zilei, indicând chestiunile ce sunt supuse la deliberările adunării generale.

Art. 48. Înainte de deschiderea ședinței, acționarii vor subscrie în o condică de prezență.

Numărul voturilor fie-cărui societar este stabilit la art. 16 din acest statut.

Administratorii societății nu pot fi nici mandatar, nici nu pot lua parte la vot pentru aprobarea bilanțului, sau pentru oricare altă rezoluție privitoare la responsabilitatea lor.

Art. 49. Nu se pot pune în deliberățiune de cât chestiunile puse în ordinea zilei și trecute în convocare. E nulă orice deciziune luată relativ la chestiuni cari nu vor fi trecute în ordinea zilei.

Art. 50. Adunarea generală este regulat constituită când acționarii prezenți întrunesc o treime din capitalul social; iar hotărârile vor fi luate cu majoritate absolută a voturilor.

Art. 51. Dacă la întâia convocare nu s'aun întrunit numărul de membri cerut, adunarea generală va fi din nou convocată în termen de opt zile, când se discută și se decide în mod valabil cu orice număr de acționari reprezentate bine înțeles și acum numai asupra chestiunilor la ordinea zilei din prima convocare.

Art. 52. Când adunarea generală este convocată să se pronunțe asupra:

- a) Disolvării societății;
- b) Fuziunii cu altă societate.
- c) Reducerii, sporirii sau reconstituirii capitalului;
- d) Emiterii de acțiuni;
- e) Schimbării obiectului societății sau orice cărei notificări a statutelor.

În toate aceste cazuri este necesară prezența unui număr de acționari, reprezentând cel puțin jumătate plus una din numărul acțiunilor și votul afirmativ a două treimi cel puțin din voturile prezente.

Art. 53. Adunările generale se convocă personal de Președinte sau Vice-președinte în numele Consiliului. Tot ei le prezintă, iar în lipsa amândurora se alege pentru cea întruire prin aclamare un Președinte, care va fi ajutat de doi secretași aleși de adunarea generală pe întreaga sesiune și care nu fac parte din administrația societății.

Decisiunile adunării generale luate conform statutelor, obligă pe toți acționarii prezenți, absenți sau desidenți; afară de cazurile prevăzute la art. 160 din cod. comercial.

Aceste decisiuni se constată prin procese verbale semnate de toți membrii biroului și transcrise în registrul cerut de Art. 142 din cod. comercial.

Art. 54: Tote decisiunile adunării generale se iau cu vot secret, când e vorba de persoane sau și prin apel nominal, aclamațiunii și cu majoritatea absolută a voturilor.

Art. 55. Chestiunile ce trebuie rezolvate în mod obligator, de adunarea generală pe lângă cele arătate de art. 52 sunt:

a). Alegerea membrilor Consiliului de administrație, în totul, sau în locul celor eșiți la sorți, și a Censorilor;

b). Aprobă modifică sau respinge bilanțurile și computurile societății.

c). Confirmă dividendele și procentele de împărțit;

d). Dă descarcare consiliului de administrație de gestiunea sa;

e). Deliberează asupra propunerilor menționate prin convocare.

f). Hotărăște înființarea de sucursale sau deschiderea de ateliere;

g). Disolvarea societății și alegerea lichidatorilor;

h) Decide în general asupra tuturor chestiunilor ce sunt atribuite prin prezentele statute.

CAP. IX.

Compturi anuale, dividende, reserve.

Art. 56. Anul social începe la una Aprilie a fie-cărui an. Prin excepție primul exercițiu va începe de la constitu-

irea definitivă a societății și pînă la 31 Martie anul următor.

Art. 57 La finele fie-cărui an social, să stabilească un inventar al activului și pasivului societății; acest inventar va servi de basă bilanțului.

Bilanțul întocmit de către consiliul de administrație după regulile indicate în codul de comerț, este supus împreună cu anexele sale, cenzorilor cu cel puțin două zile înainte de ziua fixată pentru întrunirea adunării generale chemată să-l discute.

Bilanțul va trebui între altele să arate:

- a). Capitalul social care există în realitate;
- b). Suma vîrsămintelor și a acelor în întârziere;
- c). Beneficiile în adevăr realizate și pierderile încercate.

Aceste acte vor putea fi examinate de către orice persoană, care ar dovedi calitatea de acționar.

În cele două zile de la aprobarea sa, o copie după bilanț însoțită de una după raportul cenzorilor și de un exemplar al procesului-verbal al adunării generale, vor fi depuse Tribunalului de Comerț prin îngrijirea Consiliului de administrație.

Art. 58 Din profitul *netto* al societății care rezultă după scăderea tuturor cheltuielilor, dobîndurilor, ce s'ar plăti, se va împărți precum urmează:

- 80 la $\frac{0}{100}$ acționarilor;
- 5 „ $\frac{0}{100}$ pentru fondul de rezervă;
- 5 „ $\frac{0}{100}$ pentru cantinele din județul Nîmțu;
- 5 „ $\frac{0}{100}$ pentru haine și cărți copiilor săraci la școlile din județul Nîmțu;

3 la $\frac{0}{100}$ pentru formarea unui fond din care să se cumpere utensile elevilor cari vor absolvi cursurile în atelierele ce societatea va înființa și

2 la $\frac{0}{100}$ angajaților inferiori și lucrătorilor din ateliere, ca gratificație.

Art. 59. Fondul de rezervă se formează din:

- a). 5 $\frac{0}{100}$ din beneficiu conform art. 58 alin. 2;

b). Beneficiile la care ar renunța unii din Societari, sub orî-ce titlu ar fi;

c). Din escedentele sau dividendele abandonate sau nereclamate în timp de trei ani, art. 18;

d). Din taxele de 1 leu de acțiune, la primirea lor sau la cesiune;

e). Din amendile dictate personalului societății pentru abateri de la serviciu;

f). Din orî ce resurse se vor destina de Consiliul de administrație.

El este proprietatea societății și este destinat a acoperi eventualele pierderi din capital.

Acest fond se va fructifica, ca și capitalul de rulement al societății, dându-i-se o bonificație cel mult de 5 la $\frac{0}{100}$ pe an, sau și în alt mod, cum va găsi cu cale Consiliul de administrație.

El va mai putea servi la cumpărarea de mobile pentru societate.

Art. 60. Când fondul de rezervă va ajunge maximul său, o pătrime din capitalul social, atunci acei 5 la $\frac{0}{100}$ pentru el se vor adăuga la cei 80 la $\frac{0}{100}$ de dat acționarilor pînă când micșurându-se iar, se va reține 5 la $\frac{0}{100}$ pentru el.

CAP. X.

Modificarea statutelor, acțiunii în justiție, contestațiuni.

Art. 61 Simțindu-se necesitatea modificării statutelor, adunarea generală este în drept să procedă la acesta după formele și în condițiunile determinate de art. 52.

Art. 62. Contestațiunile relative la interesele colective și generale ale societății, nu pot fi îndreptate contra Consiliului de administrație sau contra direcției, nici contra unui sau mai multor membri decât în numele masei acționarilor și în virtutea unei deciziuni a adunării generale.

Art. 63. Litigiile ce s'ar putea isca din raportul afacerilor în timpul existenței societății, se vor judeca, conform

dreptului comun de autoritățile judiciare ale județului Nâmțu.

În acest scop ori ce acționar trebuie să-și facă alegerea de domiciliu în Piatra-N. unde i se vor adresa toate actele de procedură.

Art. 64. Administratorii, cari într'o operațiune determinată au—fie în numele lor propriu, fie ca reprezentanți ai altora, — interese contrare societății, va trebui să încunoscimțeze despre acesta pe ceilalți administratori și pe Censori și să se abțină de la ori-ce deliberare privitoare la această operațiune.

Art. 65. În ori ce contract scris stipulat în interesul societății sau în ori-ce altă scrisoare, publicație, sau anunțiu emanând de la societate, va trebui să se arate lămurit felul și sediul societății precum și capitalul efectiv vârsat rezultând din ultimul bilanț aprobat.

CAP. XI.

Escluderea membrilor

Art. 66. Escluderea se va hotărî de Consiliul de administrație sub rezerva aprobării adunării generale a acționarilor:

a). A membrilor asociați, cari lucrăză contra interesele societății.

b). A asociaților, care se vor fi făcut culpabili de fapte imorale și cari vor suferi vre-o pedepsă infamantă.

c). A acelor declarați falși și interdiși.

Art. 67. Când membrul exclus nu va fi integrat în drepturile sale de adunarea generală în urma recursului făcut, atunci i se va restitui capitalul nominal ce-l are în societate fără nici un drept asupra fondului de rezervă sau al ori-cărui avut al societății.

CAP. XII.

Disolvarea și lichidarea societății.

Art. 68. Lichidarea societății nu se pôte face de cât în casurile prevădute de lege (art. 146-191 Codul comercial,

Modul lichidării se va face conform articolului 4 și 5 din aceste statute și art.199-209 și 212-220 codul comercial.

Art. 69. Când societatea se disolvă de la sine, adunarea generală regulează modul lichidării conform legei.

Art. 70. Aceste statute s'au votat de adunarea generală a societății cooperative române „Munca“ din Piatra-N. în întrunirea de la două-deci și patru Aprilie anul una mie nouă sute doi și declarându-se societatea constituită, s'au ales **consiliul de administrație**, după cum urmează:

Domnii: C. V. Andrieș, D-r. D. Apostilidi, Ermil Istrati, Constantin Vranceanu, Gheorghe Nicolau, Constantin D. Gheorghiu, Dimitrie Zamvel, Mihail T. Pantazi și Preotul Gheorghe Mironescu; **Supleanți**, Domnii: Gh. Ionescu Pleșa, Neculai Teodorescu și Economul Gheorghe Popovici. **Censori ordinari** Domnii: C. Sirigeanu, Pandele Cuza și Gheorghe Teofănescu; **Censori supleanți**, Domnii: Ion Negrea, Constantin Parteni și Calistrat Scutareanu.

Dintre membrii Consiliului s'au delegat o comisiune compusă din Domnii: C. V. Andrieș, Ermil Istrati, C. Vranceanu și Gh. Nicolau spre a prezenta actul constitutiv și statutele la Tribunal, ca să solicite autentificarea lor, autorizatiunea și a îndeplini toate formalitățile legile; iar publicațiunile relative la societate se va face de biroul consiliului prin Monitorul oficial, sau în revista „Propășirea“.

C. V. Andrieș, C. Vranceanu,
Ermil Istrati, G. Nicolau.

PROCES-VERBAL

Anul 1902 luna Mai 30 zile orașul Piatra

În pretoriul Tribunalului județului Nâmțu și înaintea noastră Ștefan R. Scriban judecător de ședință, asistat fiind de D l. Gh. I. Lazariu Grefier, s'au prezentat D-nii: C. V. Andrieș, Ermil Istrati, C. Vranceanu și G. Nicolau, domiciliați în urba Piatra, cunoscuți personal

nouă, cerând prin petiția reg. la No 9790, autentificarea prezentului statut, al Societății cooperative „Munca” din acest oraș Piatra, format în două exemplare identice pe hârtie liberă, din care unul iscălit de părți, iar cel alt nesubscris; și cetindu-se de către noi acest statut din cuvînt în cuvînt, în fața și auzul părților, la întrebările puse, dănsese ne au declarat că cele conținute în el sunt cu consimțimîntul D-lor și că iscăliturile sunt proprii ale D-lor; după care părțile au iscălit în prezența noastră și exemplarul prezentat nesubscris ce urmează a se reține la dosar și apoi am vizat ambele exemplare pentru neschimbare.

Noi luând act de declarațiunile părților,

În virtutea art. 1171 C. Civ. S și următorii legea autentificărilor.

Dăm autenticitatea legală prezentului statut; se constată că acest act este scutit de timbru, conform art. 235 din Codul comercial.

Judecător de ședință St. Scriban

Grefier, G. I. Lazariu

No. 387 autent.

1902 Mai 30

1568/902

PROCES-VERBAL

No. 1

Anul una mie nouă sute doi luna Aprilie 24 zile.

Săsemnații, în urma inițiativei luată la 18 Noiembrie 1901 de către D-l G. Nicolau — revisorul școlar al județului Nemițu — pentru înființarea societății cooperative române „Munca” în orașul Piatra-N., și în urma consfătuirilor de mai înainte, astăzi — în conferințele generale ale corpului didactic primar din acest județ — s’au votat statutele, punându-se bază societății.

Apoi s'a au procedat la înscrierea numărului de acțiuni, ce voește a cumpăra deocamdată, fie care acționar present.

Ast-fel societatea declarându-se constituită, s'a au procedat la alegerea consiliului de administrație, și au eșit **membri** domnii: *T. Dornescu* președinte de onore, *C. V. Andrieș*, *Dr. D. Apostolidi*, *C. Vranceanu* institutor, *Ermil Istrati* profesor, *G. Nicolau* revisor școlar, *C. D. Gheorghiu* profesor, *D. Zamvel* institutor *M. T. Fantaxi* institutor și Preotul *G. Mironescu* învățător; **supleanți**: *Economul G. Popovici* protoereu, *N. Teodorescu* comerciant și *G. Ionescu Pleșa* comerciant. — **Censori ordinari** domnii: *Pandele Cuza*, *C. Sirigeanu* și *G. Teofănescu* învățător **censori supleanți** domnii: *I. Negrea* profesor și deputat, *C. Parteni* institutor și *Calistrat Scutărescu* învățător. Retragerea unuia se completează dintre supleanți eșiți la sorți

Societatea dar declarându-se constituită și administrația aleasă s'a au delegat patru domni membri din consiliul de administrație menționat mai sus, cari să se presinte înaintea Tribunalului, spre a solicita îndeplinirea tuturor formalităților cerute de Lege.

Pentru care s'a dresat presentul Proces-Verbal.

Membrii fondatori ai societății:

Andrieș V. C., *Andronic G.*, *Anghel G.*, *Anastasiu Al.*, *Anastasiu A. Adela*, *Alexandrescu A. D.*, *Apostolidi D. Dr.*, *Baciul A.*, *Baltă C.*, *Bălțătescu V.*, *Bălăoiu G.*, *Bălănescu T.*, *Belian I. Capit.*, *Belian I. Cristina*, *Bicleanu N.*, *Bradu Al.*, *Bradu A. Elisa*, *Broșteanu E. Capit.*, *Butnariu V.*, *Calin I.*, *Calmuschi Gr. Capit.*, *Cancicov Aurelia*, *Capșa V. preot*, *Cădere G.*, *Cădere P.*, *Celus Hb. preot*, *Ciuca I.*, *Ciuperca N.*, *Ciupercă C.*, *Ciubotariu N. D.*, *Ciauş G. preot*, *Cojocariu G.*, *Coman V.*, *Constatiniu G.*, *Constantinescu I.*, *Cosmovici G.*, *Cosmovici G. Smaranda*, *Origescu V.*, *Coroma G.*, *Crețulescu T. I.*, *Cuza Pandele*, *Davidescu Locot.*, *Dediu V.*, *Diacomiță D.*, *Dimitriu Caliochia*, *Dimitriu Natalia*, *Dobrea G.*, *Doncescu D.*, *Doncescu D. Agripina*, *Dornescu Th.*, *Dorueanu At.*, *Efstatiade D. Locot.*, *Efstatiade V. Locot.*, *Eladescu N. Maria*, *Focșa Anastasia*, *Focșa A. D.*, *Gavrilescu G.*, *Gervescu G.*, *Econom*, *Giovani capit.*, *Gheorghiu G. capit.*, *Gheorghiu C.*,

Gherasim S. V., Goian I. V. Grințescu Gr. Căpitan, Grințescu C., Hanganu V., Hanganu I., Iacomi V., Idiceanu I., Ioachim Ana, Ionescu I. G., Ionescu C. Locot., Ionescu A. Maria, Ionescu Al., Ionescu Th., Iordăchescu N., Iosupescu V. preot, Irinescu G., Isăcescu C., Isăcescu C. Zulfia, Istrati Ermil, Lazu Cleopatra, Leca Al. Locot., Lefter C., Leonescu G., Livizanu G., Malianu G., Manoliu G., Manoliu Elena, Mancaș P., Mateescu N., Matei G. V., Mănescu G. Locot-Colonel, Mărgăritescu N. Maior, Mărculescu V. preot, Mănculescu V., Mironescu G., Mironescu I., Moga Căpitan Medic, Moțoc G. Moțoc G. Maria, Năcojde Al., Neamțu I. Căpitan, Negrea I. Nedelcu V., Nestor Ier., Nestor V., Nicolescu G. Dacu, Nicolau G. institutor, Nicolau Gr., Nicolau I., Osoianu V., Papp Edmond, Pavlovič, Agripina, Pantazi T. M., Parteni C., Păun T. Căpitan, Popa I., Popovič Sub-locotinent, Popovič, T., Popovič V., Popovič G., Protoereu, Popovič G., Preutu G., S. Rădulescu V. Rădulescu V. Alexandrina, Roban Ilie, Roșescu I. Preot, Roșescu Chiriac, Scorțanu V., Scutarescu S. Scutarescu Cal., Șerpeșanu A. V., Silvaș N., Stan N., Stefănescu Penelopa, Stefănescu G., Stefănescu Maria, Stoleriu G. D., Stratilescu Olga, Stroescu Smar., Stupcanu Elena, Șoimariu V. Căpitan, Șuteu V., Tataru Elisa, Teodorescu V. Maior, Teodorescu V. Eugenia, Teofănescu Gribincea C., Teofănescu G., Teofănescu N., Teodorescu D., Teodorescu N., Teodorescu N. G., Teodorescu Gr. I., Teodorescu G. preot, Tistu Lucreția, Tomescu Sub-locot., Trifan C. V., Trifan G. D., Trifan I. I., Trifan I. G., Trofin N., Turcu M., Vasiliu C., Vasiliu V. I., Vasiliu N., Vasiliu T. Al., Vasiliu G., Vasian G. I., Varlam Dr., Văleanu C. Sub-locot., Veniamin I., Vișinat D. Căpitan, Vranceanu C., Zamvel D., Zamvel St. și Zaharia Al.

ANTE PROECT DE LEGE

pentru înființarea unei case de economii, credit și ajutor a corpului didactic.

TITLUL I.

Scopul și administrația Casei.

Art. 1. Se înființează în București o instituțiune, persoană morale și juridică, sub denumirea de „Casa de economii, credit și ajutor a corpului didactic“.

Ea va putea avea sucursale și în alte orașe.

Art. 2. Scopul acestei Case este:

a) de a capitalisa și de a face productive micile economii ale membrilor săi;

b) de a le înlesni creditul, prin avansuri în contul salariului lor.

c) de a forma un capital din care să li se acorde ajutoare în casuri fortuite : maladii grave, răni, infirmități, morțe, incendiu, inundații și alte asemenea întâmplări.

Notă. Observațiunile asupra următorului ante proiect de lege se vor adresa până la 31 Iulie 1902, Ministerului Instrucției Publice și al Cultelor (Direcția I).

Ante proiectul este imitat în mare parte după legea pentru înființarea casei de economii, credit și ajutor a ofițerilor. Principalele deosebiri stau în modificarea cifrei depunerilor, în crearea resurselor pentru ajutoare și în crearea de pensii și ajutoare pentru veduve și orfani.

Pentru mai bună lămurire și pentru a avea un termen de comparație se poate consulta legea și regulamentul casei ofițerilor dările ei de seamă pe anii 1900 și 1901 și bugetele ei, publicate toté în broșuri sau în Monitorul Oastei.

d). de a strînge un capital, care sî servescă la înființarea și întreținerea de instituții de educație pentru fiii și ficele membrilor casei și orfanilor membrilor corpului didactic în general, și alte stabilimente filantropice în folosul lor.

Art. 3. Administrația Casei va fi încredințată unui consiliu de administrație numit de către Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor, și compus din un președinte și cinci membri, luați câte unul din corpul învățătorilor, din al institutorilor, din al profesorilor și maștrilor școalelor secundare și speciale, din al profesorilor și maștrilor școlilor profesionale și comerciale și din al profesorilor și agregăților universitari.

Consiliul de administrație al sucursalelor va fi alcătuit din trei membri numiți de Ministru dintre membrii casei, din localitatea unde este sediul sucursalei.

Funcțiile de președinte și de membri în consiliile de administrație vor fi onorifice.

Art. 4. Ca organ de execuție, Casa va avea un director și un casier, precum și personalul inferior trebuincios, luat de preferință dintre membrii casei.

Directorul și casierul vor fi numiți de Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor dintre membrii în exercițiu ai corpului didactic, membri ai casei, care nu fac parte din consiliul de administrație, sau dintre membrii corpului didactic trecuți la pensiuie. Ei vor fi renumerați.

Personalul inferior se va numi de către consiliul de administrație, după propunerea directorului.

Consiliile de administrație și directorul se numesc pe timp de cinci ani.

Art. 5. Membrii consiliilor de administrație, directorul și casierul trebuie să aibă o vechime de cel puțin trei ani ca membri ai Casei. Se face excepție pentru primul rînd de numiri.

Casierul va depune o garanție în numerar, în efecte de stat, în efecte ale creditelor funciare sau în imobile

personale de 10.000 lei.

Art. 6. În fața instanțelor judecătorești și în toate actele sale civile, Casa va fi reprezentată prin directorul său, în baza autorizației consiliului de administrație.

TITLUL II.

Depunerea și restituirea economiilor

Art. 7. Depunerile de economii sunt:

a) depuneri permanente.

b) depuneri temporare.

Și unele și altele sunt absolut facultative.

A. *Depuneri permanente.*

Art. 8. Ori ce membru al corpului didactic public în funcțiune sau în retragere, care va voi a depune economiile sale la Casă cu titlu permanent, va declara înscris că voesce a fi membru al Casei de depuneri permanente.

Efectul acestei declarații este obligativitatea pentru declarant de a figura ca membru al casei pe tot timpul angagementului.

Angagementul nu se poate contracta pentru o perioadă mai mică de 10 ani pentru membrii corpului didactic cari sunt în funcțiune, nici mai mică de 5 ani pentru aceia cari sunt în retragere. La expirarea termenului, angagementul poate fi reînnoit.

În cas de moarte, angagementul se consideră ca desfăcut de drept.

Art. 9. Depunerile permanente, pe tot timpul angagementului, vor fi de $1\frac{1}{2}\%$ din cifra înscrisă în buget a salariului membrului care este în funcțiune, și de $1\frac{1}{2}\%$ din pensia înscrisă în buget a membrului eșit la pensie.

Art. 10. Numai depunerile permanente conferă titlul de membru al Casei, și dreptul de a beneficia de toate avantajele acordate de această Casă.

Art. 11. Depunerile permanente vor produce o do-

bândă de 3 ‰ pe an, socotită de la prima zi a semestrului ce urmează după data la care s'a făcut depunerea, și până la prima zi a semestrului în care se efectuează restituirea capitalului.

Art. 12. Depunerile permanente ale unui membru nu se vor restitui de cât la expirarea termenului de angajament al membrului.

Art. 13. Procente de 3 ‰ cuvenite depunerilor permanente nu se vor restitui de cât odata cu capitalul.

B. *Depunerî timporare.*

Art. 14. Depunerile timporare se vor primi de la ori care membru al Corpului didactic, fie sau nu membru al Casei precum și de la particulari; atunci când casa va avea nevoie de bani, și numai în limitele trebuințelor ei.

Aceste depunerî nu vor putea fi mai mici de 50 lei, versați integral.

Art. 15. Depunerile timporare vor da drept la o dobândă până la maximum 6 ‰ pe an, socotită din ziua depunerii până în ziua restituirii.

Consiliul de administrație va hotări în fie-care trimestru, dobânda ce se va plăti în trimestrul următor, procedând conform art. 16 de mai jos.

Art. 16. Casa va putea primi depunerî de la autoritățile școlare, plătindu-li-se o dobândă de 4 ‰ pe an, socotită din ziua depunerii până în ziua restituirii.

Aceste depunerî nu se vor putea face de cât cu autorisația Ministerului Instrucției Publice și al Cultelor.

Art. 17. Dobânda de 6 ‰, prevădută la art. 14 și cea de 4 ‰ de la art. 15 va fi micșorată sau sporită după găsierea cu cale a Consiliului de administrație și a probarea Ministerului; aceasta se va publica în *Monitorul Oficial* și în *Buletinul Oficial* al Ministerului Instrucției Publice și al Cultelor.

Art. 18. Depunerile timporare precum și cele prevădute la art. 15 de mai sus, se vor restitui la ori ce

epocă, și cel mai târziu în termen de trei luni de la data cererii de restituire.

Art. 19. Procentele convenite depunerilor timporare și ale celor prevădute la art. 15 se vor achita celor în drept la fie-care sfârșit de an, sau, eventual o dată cu restituirea capitalului.

TITLUL III

Împrumuturi în comptul salarului

Art. 20. Membrii casei cari sunt în funcțiune vor putea cere și obține de la Casă împrumuturi în bani, în comptul salarului lor, pene la maximum valoarea cifrei înscrisa în budget a salarului pe trei luni, iar pensionarii pene la maximum pensiunea înscrisă în budget pe douë luni.

Aceste împrumuturi se acordă de către Consiliul de administrație în ordinea înscrierilor; Consiliul are dreptul, când va găsi cu cale, se refuze împrumutul cerut fără a fi nevoit să motiveze refuzul.

Art. 21. Pentru sumele împrumutate în comptul salarului său pensiunei, Casa va percepe o dobândă de 8 % pe an, care se reține prin anticipație la primirea sumei împrumutate.

Art. 22. Restituirea acestor împrumuturi se va face prin rețineri lunare din salar sau pensiune, independent de orî ce alte rețineri, făcute respectiv pe fie-care lună de Ministerul Instrucțiunei Publice și al Cultelor sau de Casa Pensiilor.

Quantumul fie-cării rețineri lunare va fi ast-fel calculat, încât întreaga sumă împrumutată se fie achitată pe deplin cel mai târziu în termen de un an de la data liberării ei, pentru membrii cari sunt în funcțiune, și de 6 luni pentru pensionari.

TITLUL IV

Fondurile pentru ajutoare

Art. 23. Fondurile pentru ajutoare se vor alimenta:

a) din beneficiile ce vor rezulta din operațiile prevădute sub titlul III din această lege.

b) din donațiuni și legate acceptate conform regulilor de drept comun.

c) din produsul serbărilor, seratelor și lotărilor, autorizate de lege, ce s'ar putea face în folosul Casei.

d) din sumele alocate eventual în bugetul Ministerului Instrucțiunii publice și al Cultelor, ca subvențiuni pentru ajutoarele prevădute la alin. c și d de la art. 2 din această lege.

e) din 25 % din taxele de examen ale elevilor de cursul primar, secundar și special, preparați în familie sau în institute private.

f) din 5 % din prețul de vânzare al cărților didactice aprobate de Minister, editate de dînsul, de autori sau de alt cineva.

Art. 24. Casa acordă pensii și ajutoare în anumite cazuri și în limita fondului pentru ajutoare membrilor săi, văduvelor sau orfanilor lor.

Art. 25. Pensii lunare, pe timp limitat de 10 % asupra ultimului salariu ce primia cel în drept, se pot acorda:

a) văduvei cu copii a unui membru al corpului didactic, cu titlu provisoriu sau definitiv, care a funcționat la stat cel puțin 5 ani și cel mult 15 ani, în care a fost membru al Casei.

b) orfanilor de tată și de mamă când tatăl sau mama a fost membru al Casei, și dacă orfanii nu au fost admiși în institutele Casei sau în vre un institut public.

c) infirmilor fără drept de pensie membri ai Casei.

Art. 26. Ajutoare se acordă membrilor casei în limitele fondului de ajutoare în următoarele cazuri:

a) pentru cazuri de boală grea plătindu-se leafă suplinatorului pe timp de cel mult două luni în cursul unui an.

b) pentru a ajuta la măritișul fetelor de învățători, când învățătorul are cel puțin patru copii, dintre care cel puțin trei fete.

c) pentru instalarea unei mici gospodării rurale pentru orfanii fii de învățători, sau a unui mic atelier pentru orfanii fii de institutori sau profesori secundari, în anumite cazuri.

d) pentru diverse întâmplări nenorocite de cari ar suferi membrii casei.

Art. 27. Pentru a beneficia de pensiuă sau de ajutoare pentru sine, pentru veduva sa sau pentru orfanii sei, solicitatorul va trebui se fi fost membru al Casei de la fondarea ei, sau se fi cerut înscrierea într'nsa cel mai târziu doi ani de la numirea sa cu titlu provizoriu în învățămînt, sau se aibă o vechime de cel puțin 5 (cinci) ani ca membru al Casei.

Art. 28. Donațiunile și legatele făcute într'un anumit scop nu se vor putea întrebuița de cât în conformitate cu dorința exprimată de donator sau testator.

Art. 29. Fie-care din fundațiile enumerate la art. 2 al. d) va avea un regulament aparte, care va determina modul funcționării și administrației sale interioare

TITLUL V

Dispoziții generale

Art. 30. Fie-care din fondurile prevăzute în această lege sa va administra aparte.

Art. 31. Sumele depuse de membrii Casei, în funcțiune sau în retragere, ca depuneri permanente, precum și procentele lor, nu se vor putea urmări nici de stat nici de particular pentru nici un motiv.

Asemenea ele nu se vor putea ceda nici în total nici în parte.

Art. 32. Budgetul Casei se va întocmi de Consiliul de administrație și se va publica prin *Monitorul oficial* și prin *Buletinul Oficial* al Ministerului Instrucți-

unei Publice și al Cultelor împreună cu dările de seamă anuale asupra mersului Casei și cu situațiunea fondurilor in parte.

Art. 33. Gestiunea Casei este pusă sub controlul Inaltei Curți de Compturi.

Art. 34. Vor beneficia de dispozițiile legii de față și toți funcționarii dependenți de Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor, de Casa Școalelor și de Casa Bisericeii, chiar dacă nu fac parte din Corpul didactic public.

Art. 35. Un regulament de administrație publică va regula punerea in aplicare a legii de față in toate amănuntele ei.

Amintiri

(Urmare)

D'apoi primăvara și vara? la pescu cu leșile, prin luncă, pe gârle și la Bistrița la scaldat; Dămne multe dila mai lipsiam de la școlă.

Intr'o di, mă duc cu Ghiță la scaldat, ve scăldăm noi eăt ne scăldăm, de-un obraz de ou și eu ies, inaintea lui Ghiță din apă, mă imbrac repede și neavënd alta de lucru — ca să nu șed degiaba, fiind băt harnic — până la una alta pun mâna pe cămeșa și ismenele lui Ghiță, le botez in Bistrița și apoi le înod scit colea gospodăresce că dör și eu mă țineam dragă-Dămne, că's fecior de gospodar.

Când a eșit bietul Ghiță din apă parcă-l ved cum se uita scăncind și scărpinându-se in cap la borfele lui ude Să le desnöde? pace, că dör eu făcusem lucrul de tocmială nu de mântuială. După multă trudă Ghiță-și desnödă plângând cămeșa și ismenele și dă se plece la școlă, îngrijit că a întârziat. Când prin luncă numai ce mă zăresce cum îl pendeam să ved ce face. Ghiță unde umflă o ploie de bolovani și după mine! De nevoc mare înșfăcăi și eu căți va

În bataia se incinse scîi colea ca la Săcu. Nu sciu cum așî u eșit la capăt, că Ghiță mē cam indesia, noroc însă de l n căne din mahala, care ieșînd mănios înaintea lui Ghiță a inhățat de picior. Mușcătura cănelui a rēcorit pe Ghiță, ne-am împăcat și am pornit amândoi spre școlă.

Când ajungem la școlă, intră dacă ai pe unde, ușa era incuetă; căci „Părintele“ avea obiceiū de intorcea cheia la ușă după ce intra in clas pentru ca să potă pune mai de a binele mîna pe cei cari veneau tārdu la școlă. Eu isbesc odată voinesce cu piciorul in ușă și apoi fug tocmai in fundul sălei, iar Ghiță rēmāne la ușă, unde-l găsește popa cānd vine să deschidă ușa și numai ce-l prinde, mā tică, colea de cănepa dracului și-l bagă cu alaiū in clas țipāndu-i: „mā ghiholarule, da te trezesci in pădure de isbesci așa in ușă.“

Bietul Ghiță se apără meru: „nu părinte, nu părinte, nu-s eu, iaca cel din fundul sălei,“ și mē arată pe mine. Furios, popa se intorce, la mine, care o sfeclisem intr'un ungher.

„Mē rog, părinte, fă-mi ori ce, numai nu mē bate“ popa însă mē inhață și buf! buf! dāi și dāi, mē tārmauzesce și pe mine pāvā lāngă Ghiță.

— D'apoi, mă Ghiță, îi șoptesc eu ghiontindu-l cu cotul, de ce m'ai pārit popi.

— Du-te la dracu, imi raspunde Ghiță furios și trāgēnd cu cōda ochiului la popa, care gāfāind se urcase pe catedră.

In clasa, in care eram, treceam ca elev bun. Invēțam nu dōr de dragostea cārții, ci de frica popi, cā Dōmne groznie mai trāgea cu nuiaua și ne dicea: „rēu cu rēu se lecucesce“. Ț'ai gāsit! Vorba ceia: „Pielea rea și rāpānōsă, ori o bate ori o lasă“. Așa eram și eu: cāt aveam in spete pe popă cu nuiaua lui, mē făceam sfânt, dar cānd scāpani de grija lui, las pe mine; le făceam care de care mai gonate.

La gasdă am ședut mai nu țin minte in cāte locuri, nu făceam puricii pe unde mē duceam. Mai mult am stat la un moș al meu tocmai in Mārățel, de unde aveam o bu-

cată bună pân la școlă, iar în drum ne întâlneau aproape numai cu evreii pe cari îi întovărășiam cu alaiu și cu bulgări de omăt.

Joia după prânz, Borzoghianul era locul nostru de petrecere: ce mai minge! ce mai batae! ce mai tărâzuiele! de ni se dusesse vestea ca de popă tuns.

Sâmbătă sara și spre orî-ce serbătoare mergeam cu toții acasă, ca se ne aducem de ale mîncării pe totă săptămîină. Satul nostru, Gura-Văii, era aproape de oraș și părinții nu-și lasau trebile pentru a ne carăbani nouă mîncare în târg, ca la cucouași.

Cînd plecam, la dus și la întors, toți gramadă mergeam, nu se pomenea ca unul să plece singur. La dus o croiam cu grabă și la întors cu zabavă.

Cînd zăriam Sâmbătă sara sâtișorul ascuns în înfundătură vîii, înverdit de livezile cele multe și frumoase și împetrișat de casușile lui albe ca nisce cămeși întinse pe ierbă verde, nu știu cum, dar parcă mă furnica prin inimă. Casușă noastră o cunosceam de departe, pe dînsa o vedeam cea dintîi la dus, și cea din urmă la întors. D'apoi pome ca la noi, știți tot de cele ardelene, aduse de bunici și străbunici. Dîmne! multe mai furam de prin livezile vecinilor, de cele care nu erau la noi, și cîte mai pățiam numai eu unul le sciam.

Vara păziam cărlanii și vacile tătucăi pe sub pîla pădurii: mă tologeam pe ierbă și-i trăgeam cîte un somn de se cocea pămîntul sub mine și apoi la bureți, la fragi, la alune prin pădure, de veniam acasă cu cămeșa bucăți-bucățele.

Cînd ne întorceam Luni pînă'n dîuă la școlă, nu ne prea grăbiam, dîr frica popii ne mai iușia cîte o dată pasul. Numai Balan s'alégă de drumul nostru la dus, dar mai cu samă la venit: de-a rîta, de-a tavalul, trîntă, sărituri, bușituri, de-și făceau omenii cruce cînd ne întalniau în cale.

Lui Costică, îi diceam *ogar*, că era subțirel și fugea tare; dar nici Ghiță nu se lăsa mai pe jos și cînd se vedea strîmtorat de nevoie, nici dracul nu-l ajungea.

Odată, veniam de la Piatra acasă. Ghiță se încăeră la sfadă cu un băet de vacar. Acela, fiind cam bicisnic, își chemă câinele în ajutor și-l repede asupra lui Ghiță, care vădând că cu pumnii lui cei țapeni nu pôte scapa din dinții cânelui, a culcat-o la fugă și nu s'a oprit până'n sat, așa că bietul câine scosese o limbă de-un cot dar n'a fost chip să pue gura pe Ghiță al nostru.

Lui Vasile îi diceam *Lăbuș*, așa l-am botezat în jocurile noastre și așa i-a rămas numele.

Clasa IV primară am făcut-o la reposatul N. Grigorcea, fie-i țerna ușor! că bun suflet de om măi era, da și dascal bun! După ce am mântuit de învățat clasele primare, ce se măi facem! ne-am înscris la gimnaziul din Piatra. Am învățat cum am învățat clasa I, dar cu Latina nu mă împăcam eu, de loc, măi ales la conjugările verbelor neregulate: când auđiam de *tuli* și *latum* imi inchipuiam că trebuie s'o *tulesc lăturiș* și chiar săriam gardul fugând din ora de latină; iar de n'o puteam *tuli* așa ușor, apoi las pemine: sciam cum îi apa prepozițiile: *ante, apud ad, adversus, circum, circa, citra, cis, ergo, contra, inter, extra* etc. și să veđi, necă, cum la ori ce lecție de latinescă tot peacestea le spunem, șirag ca mărgelele, dar și profesorul diu nota 2 nu mă mai scotea și acesta imi era de-ajuns și de prisos ca să pot rămânea repetent eu distincțiune.

Trecu ce trecu și numai iaca că mă bolnăvesc. Ce bôlă oiū fi avut nu sciu, ômenii diceau că-i lungôre, pôte așa să fi fost, că rêu mă măi durea capul și înaintea ochilor imi strechiau câte'n lună și'n sôre. Când, după 5 sêptemâni, m'am ridicat de pe bôlă, era târziu de mers la școlă. Costică se înscrisese la Dl. Barcan să învețe cântările bisericesci, tômna viitoare m'am înscris cu cei alți prietenii, Vasile și Ghiță, ca să ne facem batâr dascăli, că del cum trăiseră părinții noștri puteam trăi și noi, dôr bunica nu murise de dorul latinescăi, pe care nici popa la noi în sat n'o scia și tot mânca bine la prazuice fripturile cele mai bune și găinele cele măi grase.

Așa fiind iacă-ne iarăși, toți la un loc: Costică, Ghiță-Vasile și eu, pornii cu Dômne-ajută pe drumul dascăliei.

BUNUL GUST

(Urmare)

Desemnul este limba universală a formelor, și ca atare, trebuie să i se dea totă importanța pe care o merită, dat fiind, că el slujește atât de mult scopului ce urmărim aci. Făcând educația urechei, se poate de asemenea inspira gustul pentru frumos. Frumosul aci, se înfățișează prin melodii alese, care impresionează în chip plăcut sufletul, melodii care exprimă sentimente nobile.

Cântul e un exercițiu al vocii omenești, cel mai răspândit și mai frumos instrument, căci într'adever, ce impresionează mai adânc, mai puternic sufletul, ca vocea care prin timbru, nuanță, melodie, deșteaptă sentimentele cele mai frumoase, cele mai înalte, ale dragostei de D-zeu, de omenii, dragoste de țara etc. Scopul cântului este, nu numai de a cultiva vocea și urechea ci și a forma spiritul și inima. După cum vorbele exprimă gândirea, tot ast-fel sunetele exprimă sentimentele; mai mult încă, cântul cuprinzând și vorbe și melodii, cultivă în același timp și gândirea și sentimentele.

Pentru usul școlilor noastre, avem cântece relativ multisoare și în deosebi cântece naționale și patriotice. Afară de acestea se mai găsesc încă și alte cântece cu melodii ușoare, care mari târziu vor fi pentru elevii noștri, ca un fel de recreațiuni plăcute și sănătoase.

Educațiunea mânei, se face puțin de tot, în toate părțile; dar, dezvoltarea gustului, care rezultă din această educație, poate fi ajutată de exercițiile de lucru manual prevădute în programele noastre, dar care nu se fac mai de loc.

Punctul în care este mai grea pentru noi educația estetică e morală și literatura; domeniul inimei și al spiritului.

Pentru aceste două puncte atât de importante, prin faptul că de ele depinde viața morală și intelectuală, simțurile nu ne mai vin în ajutor.

Aci se realizează pe deplin, această cugetare a lui Jules Simon: „Educațiunea este o operă prin care un spirit formeză un spirit, și o inimă formeză o inimă“ la care s'ar mai putea adăoga: un om de gust, formeză un om de gust. Ca și cum ar trebui să trecem sufletul nostru în acel al copiilor, spiritul nostru, în spiritul lor cu gustul moral și literar cu care ne-a înzestrat natura, profesorii și studiile noastre.

Mișcați la vederea sau la istorisirea unei fapte bune, ne va fi lesne să mișcăm pe elevii noștri, și să deșteptăm în mintea lor, înțelesul moral, care nu e altce-va de cât gustul binelui; sau cel puțin, acela care'l pricinuește și 'l susține. E de prisos a mai spune aci toate ocaziunile pe cari ți le dă școala, pentru a deștep-ta și a desvolta gustul moral.

Cât despre gustul literar, e cam puțin desvoltat la noi; dar dacă acest gust ar exista, dacă am simți tot ce e mare, nobil și frumos în operele literare, n'am sta de loc la gânduri, când ar fi vorba de a scote în relief dintr'o bucată alosă pentru citire sau memorizare acele impresiuni, cari vinesc sufletul, îi descoperă idealul și'l face să'l iubescă. — Bunul gust, se va nasce din aceste impresii; elevii noștri vor fi atrași către lecturile sănătoso și se vor îndepărta pe nesimțite de literatura prostă, care-i molesese și-i scoboră la nivelul ei.

Dacă nu reușim pe deplin, să-i ferim de acesta, cel puțin, să sperăm, că mai curînd sau mai târziu vor reveni la ideea de adevăr și de frumos, care le-am inspirat-o noi în copilărie; căci se dice că „vasul poros, remîne tot d'auna îmbibat de licidul care s'a pus în-tăiu în el.“

E de observat că mijlocele de cari s'a vorbit la desvoltarea gustului pentru literatură, se bazază pe

impresii; și asta pentru că e constatat că gustul în literatură se formeză mai mult prin impresii de cât prin regule și critică.

Cam acestea ar fi mijlocele cari ne servesc la formarea gustului, la copiii din școlile primare, acest gust care e recunoscut că le este necesar în viața practică, tuturor acelor cari-și aleg frumoasa carieră de lucrători, în ori-ce ramură a industriei și cari sunt destinați a face cinstea țerei noastre în această direcție.

(Sfârșit)

Cecilia V. Grințescu

Bacău 20 Februar 1902

Imaginațiunea la copil.

(*T. Stăeg*)

(Urmare)

Pentru ce n'am dice tot așa de drăguțele sărituri a unei mățișore? Cine este poetic nu e numai de cât poet. În aceste jocuri, copilul imităză; și în jocurile sale, el inventeză. N'avem noi acoloa toate caracterele activității artistice și toate direcțiunile dezvoltării sale? Analogiele artei și jocului au fost adese ori arătate. Dar dacă a devenit banal a se dice că totă arta este un joc, nu e mai puțin de a afirma că tot jocul nu e de cât o artă. sub sugestiunea imaginilor, care se presintă spiritului său, copilul desfășoră activitatea sa pentru plăcerea de a o cheltui. Imaginele (inchipurile) determină actele sale în un chip imediat și pentru a dice ast-fel fatal. În jocul copilăresc, mișcări succesive se suprapun mult mai mult de cât se combină și se organizează, ca și cum aceasta se produce în creațiunea artistului care reproduce, în felul său, acela al naturei. Lucrarea de artă nu există, într'adevăr, fără ore-care sentiment care face să se nască, la chemarea sa, inchipurile și mișcările destinate a le traduce. Jocul copilului arată mai cu seamă vivacitate și plăcuta incoherență ¹⁾ a spiritului său. Presintă ele

1). Insușirea lucrului fără legătură.

ore-care unitate, adică o unitate de reușită datorită fericiției fidelității a suvenirurilor și nu o unitate concepută și voluntar realizată, așa după cum o cere lucrarea de artă. Dacă copilul este artist, el este din întâmplare. Nu se poate dice că el nu este ?

Pentru a ne convinge de acesta, ajunge a lua în seamă cele întâi desemne ale sale; noi avem acolo câte-va lucruri ușor de observat, și, se pare, o manifestațiune voluntară și conscientă a activității sale artistice. Se remarcăm întâi că dorința de a reproduce realitatea zărită n'apare de cât f. târziu la copii, și încă le este mai tot-dé-una sugerată de către părinți și de către profesori. Lasați singuri, ei n'ar gădi fără îndoială de cât mult mai târziu a desemna. Ai fi cu totul tentat de ai felicita când privesc informele lor încercări.

Extravaganța esecțiunii de care ei dau probă ține mai cu seamă de natura imaginațiunii lor, de neîndemânarea spiritului lor mai mult de cât aceea a mânei lor. Cu un creion între degete, un copilăș improvizază, el se dedă la mângălituri confuze; bucuroros el va declara că cutare saū cutare clae peste grămadă este „tata“ sau „mama“, sau o „casă“; poate el le recunósce în ore-care amănunt pe care noi nu'l dărim. Cereți-i de-a reproduce un om sau un animal, el nu va reuși acesta: colecțiunea desemnurilor ce d. James Sully publică în lucrarea sa este, în privința a-césta, din cele mai instructive. De sigur, că ea îi lipsită de plăcutul estetic. Aceste caricaturi străambe nu oferă cel puțin un viū interes psihologic; ele ne arată că dacă copilul nu scie a desemna este mai cu seamă pentru că el nu scie să vedă. Complexitatea naturei il încurcă: el nu poate nici a considera un tot, nici a-și da compt de locul și de importanța relativă a părților sale.

Asemenea el are refugiul în suvenirile sale; el desemneză „cu șic“ figurele de convenție, chipuri ce a vedut în cărți, siluete foarte simplificate cu care l'a distrat în dille ploiose. Ceea-ce te lovesce în aceste desemne, este carac-

terul lor arbitrar și simbolic: un cap mare, patru lungi trăsături subțiri, iată întâia reprezentare a formei omenesci; simțul pozițiunii și a proporțiunii diverselor trăsături a figurei lipsește: ochiul este enorm, gura peste măsură și urechia, când se întâmplă că nu lipsește, ridicol de mare.

(Va urma)

Smaranda G. Gosmovici

Institutore Tg.-Nemțu

Proverburî, locuțiuni proverbiale și fel de fel de idiotisme

cu explicațiuni necesare.

(Urmare)

CLXXXVI. Colac.

462. *Colac peste pupăză*, adică ceva peste ceia ce era de drept să aibă.

463. *Dăi colac și laminare*, ad. ai perdut pentru tot-d'a-una.

464. *Par'că țe-acolo, umblă câniți cu colaci în codă*, ad. nu-î mai biue pe-acolo, ca pe la noi; fără muncă și răbdare, nicăeri nu-î bine.

465. *Nu vine la colac nu te teme*, se dice despre cel care-și inchipuie cine-va, că vine la mai bine, arătându-i-se că nu vine la masă de-a gata și plină.

466. *Nu vine la colaci caldi*, ad. nu vine la de-a gata, trebuie muncă.

467. *Nimonea nu fuge de colac nu te teme*, ad. e rău de tot, de aceea n'a mai putut hălădui, n'a mai putut sta.

468. *I-a eșit cu colaci înainte!* Ad. uu l'a primit cum se aștepta.

469. *Ai căpătat un Colac?* Ad. și dacă mai spus ce-ai căpătat?

CLXXXII. Colăcire.

470. *Bine-ți colăcit!* Ad. la așezat rău; l-a pus cum nu se poate mai rău, cu totă lumea.

CLXXXVIII. Colb.

471. *I-a dat colb,* adică a mântuit totă treaba, iute și degrabă.

CLXXXIX Colindă.

472. *Par'că umblă cu colinda,* adică prea umblă așa din casă 'n casă, cu visita d-lor.

CXC. Colo.

473. *Fă-te'n colo,* adică ascunde-te, dă-dosul; dă-te din cale.

CXCI. Comoră.

474. *E o comoră* de bunătate, adică e f. bun.

475. *Par'că-ți cel de pe comoră,* ad. dracul.

CXCII. Copac.

476. *Copacul ce scârție tot o duce,* ad. bolnăvicios și tot căutându-se, trăiește înainte.

477. *Copacul mare cade tare,* ad. omul cu cât e mai mare, mai sus pus, cu atâta căderea sa îl va costa mai mult.

478. *Din copacul cădut, totă lumea tare lemne,* ad. când cine-va a ajuns de prăpădit; când nu mai poate ține nici-o socotelă, de el, toți îi iaș ce voesc.

(Va urma)

George A. Cosmovici
Ty.-Nemțu

DECISIUNE

Noi Ministrul Secretar de Stat al Departamentului Cultelor și Instrucțiunii Publice.

Decidem

Se institue trei premii anuale pentru învățătorii și preoții rurali cari vor fi dezvoltat mai multă pricepere și activitate rodnică, pentru propagarea culturii cartofului și pentru introducerea lui în alimentația curentă a sătenilor.

Nu vor fi admiși a concura de cât acei învățători și preoți care vor dovedi nu numai că au deprins un numer cât mai mare de săteni cu cultivarea cartofilor, dar și că i-au deprins a se hrăni cu dânsii în mod curent.

Aceste premii vor fi respective de 1000 lei, 500 lei și 250 lei.

Dacă într'o localitate mai mulți colaboratori. numai învățători sau numai preoți, vor fi unit silințele lor și vor fi dat rezultate demne de a fi premiate, premiul se va mări cu câte 20 % pentru fie care colaborator, se va împărți între dânsii, potrivit meritelor lor respective.

Dacă înse colaboratorii vor fi preoții și învățătorii la un loc, creșterea premiului va fi de câte 30 % pentru fie care colaborator și el se va împărți larăși între dânsii potrivit meritelor lor respective.

Modul cum se vor da premiile, in deosebitele ca-
surî ce se pot ivi, se vede lămurit in tabloul următor:

	Premiul I		Premiul II		Premiul III	
	Dacă sunt numai învățători sau numai proești	Dacă sunt învățători și proești asociați.	Dacă sunt numai învățători sau numai proești	Dacă sunt învățători și proești asociați	Dacă sunt numai învățători sau numai proești	Dacă sunt învățători și proești asociați
1 Concurant	1000	1000	500	500	250	250
2 Colaboratori	1400	1600	700	800	350	400
3 „	1600	1900	800	950	400	475
4 „	1800	2200	900	1100	450	550
5 „	2000	2500	1000	1250	500	625

Premiile se vor da în fie-care an la 1 Decembre, începând de la 1 Decembre 1904.

Valoarea lor se va plăti de Casa Școlilor, din fondurile sale proprii.

Concurenții vor fi datorî să producă dovedî valabile și suficiente carî să constate silințele lor.

Făcut în Bucuresci, adi 18 Martie 1902.

Ministru (ss) Haret

Copie după ordinulseria A. No. 8314 din 20 Mai 1902.
a Onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunei publice.

Domnule Revisor.

„Societatea agrară a marilor proprietari, dorind să dea agriculturii și în general tuturor forțelor de producțiune derivate din agricultura și din sub solul țerii noastre, un avânt mai mare, spre a se organiza pentru lupta economică ce are de susținut cu produsele similare streine, a hotărît ținerea unei expozițiunii generale agricole în capitală, în anul 1903, de la 10 Mai până la 1 Noembre acelaș an.

În vederea celor arătate mai sus, subsemnatul vă invită să puneți în vederea învățătorilor din Județul D-vs. să se pregătească de acum cu produsele cultivate de ei în pământurile date școlilor, pentru practica agricolă spre a lua parte la acea expoziție.

p. Ministru (ss) *Adamescu*

Director (ss) **P. Fintinariu**

Principiile Didactice

„Vremea desevărșese toate”—așa este o dicere—. Drept, foarte drept! Multe s'au schimbat, multe s'au perfecționat și multe s'au inventat în decursul timpului. Ce este astăzi, nu va mai fi mâine. Ceia ce cu câte-va decii de ani mai înainte era ideal, acum e realitate. Cum noi în multe privinți, privind trecutul cam de sus, tot așa viitorul ne va vedea pe noi ca mai jos puși.

Totul s'a perfecționat și merge încă spre perfecționare și progres.

Acuma omul, în orîce ramură de activitate ar lucra, are la îndemână multe mijloace destul de practice și nu mai merge așa pe dibuite, ci are anumite legi, după care trebuie să meargă, pentru ca munca depusă să fie încoronată cu ajungerea scopului propus.

E drept să recunoștem acestea, fără însă să susținem că, starea de lucruri din present e cea mai bună și că nimic nu se va schimba; căci, cine ne poate asigura, că nu tot *timpul*, acela care a schimbat ce a fost, va schimba—în mare parte—ceia ce este?

Dacă în toate ramurile de activitate mersul lucrurilor s'a schimbat, apoi e drept să vedem, că și în domeniul școlii s'a făcut aceiași evoluțiune.

Pedagogii din diferite state și timpuri, au căutat căile cele mai bune și mijlocele cele mai practice, pentru a face ca munca să devină mai ușoară și cât se poate de rodnică.

În urma experienței, dânsii au formulat și stabilit nise norme dișe **principii didactice**.

Principiile didactice, sunt jalónele de orientare în învătămînt.

Fără a avea în vedere nise principii, fără a merge spre o țintă anumită, ori și cum vom munci, munca ne va fi fără spor, vom dibui ca 'n întuneric și calea către scopul urmărit ne va părea grea și lungă, fiind chiar în adevăr lungă, căci nu vom mai ajunge nici odată la ținta ce urmărim. Multe ar fi și sunt chiar principiile didactice, mă voiū mărgini însă numai la cele mai principale.

1°) Primul principiu și tot-o-dată cel mai fundamental este: **Învătămîntul sa fie educativ**. Punénd întrebare: Care e scopul școlii primăre? în urma unei să-nătóse judecătii și a celor mai sincere convingeri, oricine ar dișe că în prima linie, nu póte fi de a face ómenii erudiți, ci să caute a forma din copii pe viitorii ómenii, cari să posédă cunoșcințele necesare lor în viață și mai pre sus de tóte să aibă un suflet bun, o inimă nobilă, cu alte cuvinte un caracter moral.

Un om moral și fără cultură, óste de preferat înainte unui om cult, dar imoral—fără educație.

Instrucțiunea dată individului, fără a dá și educație, devine mai târziu o armă de luptă, pe care o întrebuințază în réu.

Școla, avénd în vedere că tinde la formarea omului pentru societate, indiferent ocupațiunea ce va avea, trebuie să'l pregătéscă pentru ori-ce pe micul copil, căci nu se póte sci în viață de ce va fi nevoie să se apuce; e necesară deci o educație omnilaterală.

2°) **Învătămîntul să fie practic**. După cum spuneam, de la școla primară nu trebuie să așteptăm altă de cât, ca ea să dáe cunoșcințile necesare în viață. Tot ce se dá copiilor să fie cu un anumit scop. Aici să cere ca dascálul să aibă chibzuință, pentru a sci prin

orî-ce subiect ce anume aptitudinî va avea de dezvoltat; să fie ca meșterul cel bun, care cunoscce orî-ce material pentru ce anume este bun. Să ne ferim a da acele cunoscînți, care nu le ar aduce folos.

De mare folos este pentru copii, ai deprinde să scie cum să se folosescă in viața lor, de cunoscînțele căpătate in școlă.

Nu trebuie date multe cunoscînți, e mai folositor mai puține, dar bine organizate și stăruit mai mult asupra acelora de care va avea mai multă nevoie.

Aici însă ne lovim de programă, unde conform regulamentului, trebuie să ne ținem de ea.

Cunoscînțele ce sunt a se da copiilor, sunt prea multe, decî actuala programă e prea încarcată. Cu toate acestea, uitându-ne in urmă, vom găsi altele mai încarcate, dar treptat, treptat s'au scos acele părți, care nu prezentau așa mare interes pentru școlă primară menținendu-se tendința de a se da numai cunoscînțele necesare pentru viață. Să sperăm, că nu mult va fi până ce se vor mai face încă multe simplificări necesare bine înțeles, mai ales acuma, când de la școlă și prin școlă să cere a se face totul.

Pentru a ne ține de principiul că: **învățămîntul să fie practic**, să nu uităm nici un moment maxima: „Nu pentru școlă, ci pentru viață“.

3°) **Învățămîntul sa fie natural.** Învățămîntul să mîergă in toate privințele, așa după cum și natura merge in dezvoltarea lucrărilor sale. Natura ne arată calea cea mai bună și de vom avea puțința să o interpretăm bine, nu vom putea rătăci nici o dată.

Pentru a ne conforma acestui principiu, iată ce anume trebuie să avem in vedere:

a) Să plecăm tot-deauna de la cunoscînțele ce copii le au când vin la școlă și bazându-ne pe acestea să facem cunoscute altele noi. Numai așa copiii vor fi mai înlesniți in capatarea noilor cunoscînți, câștigand tot o dată și încredere in propriile lor puteri,— că ei pot

și au puțința de a prinde și mai departe alte cunoștințe.

b). Să mergem de la simplu la compus. Copiilor să li să dea mai întâi cunoștințele cele mai simple, căci mintea lor mai ușor le va prinde și treptat, treptat mergem către cunoștințele cele mai complicate. Cu chipul acesta întâi munca noastră să ușureze și al doilea chiar copiilor le devine plăcută. Numai ținând în samă acestea, facem ca învățămîntul să fie progresiv.

c) Prin învățămînt să desvoltăm în mod armonic toate facultățile copiilor. Ar fi nenatural desvoltarea uneia din facultăți, în detrimentul celor-alte.

Cum armonia este bună în ori-ce ramură de activitate și fără ea în lume nu se poate realiza nici un progres, de dorit este, ca să domnască și în școlă.

d) **În predarea învățămîntului să avem în vedere individualitatea fie cărui copil.** Aceasta e una din chestiunile cele mai principale și tot o dată cea mai grea. Grea pentru cuvîntul că, aici dascălului i se cere să fie psiholog. Dascălul trebuie să cunoască mai întâi capitalul de cunoștințe a fie-cărui elev, gradul de pricepere, apoi apucăturile fie-cărui, cu un cuvînt să cunoască sufletul copilului.

Numai fiind sigur de toate acestea, va ști, care să-i fie purtarea față de unii și care față de alții. Multă ghibăcie și multă atențiune îi trebuie învățătorului, pentru a se ține de toate acestea, dar mai presus de toate trebuie să aibă o mare răbdare, fără de care, puțin, sau chiar nimic nu se face în opera învățămîntului.

4°) **Învățămîntul sa fie adevărat.** Tot ceia ce se dă copiilor să fi purul adevăr. Să nu se dea copiilor lucruri ce nu sunt adevărate.

Dascălul numai atunci va putea ține samă de acest principiu, când tot-deauna se va prezenta înaintea copiilor, cu materialul lecțiunii bine ales și pregătit.

È cum nu se pöte mai rëu a te presenta înaintea copiilor așa la voia întâmplărei, fără ca să cunoscă destul de bine subiectul ce ai de tratat. Adevërerile ce ei au a cunöscce, să êsă din propria convingere a copiilor, singuri să judece, să cerceteze și să scötă concludsiile; căci e greșit a le da numai de a gata, cunoscut fiind, că un lucru sciut din o drëptă convingere e mai tare decât atunci când ar fi spus de o sută de guri.

Să ne silim dar, pe cât va fi posibil a convinge pe copii în töte chestiunile și judecata lor, să-i conducă a găsi ei singuri töte adevërerile.

Astă-di fie-care trebuie să muncescă pentru sine, și numai acela care are gustul și voința pentru muncă, va putea reuși; deci din școlă chiar trebuie să-i deprindem a munci, desvoltându-le gustul pentru acesta, fără a le da speranța de a primi totul de a gata, căci cum îi vom deprinde de mic așa vor fi și în viață.

Dascălul, de voesce a se conforma acestui principiu, trebuie să caute a fi tot-deauna constant și töte actele vieței să fie conform cu cele spuse școlariilor, să nu spună una copiilor și să facă alta, căci copii vor lua exemple de la el, așa că învățătorul trebuie să se silescă a da exemple bune de imitat, căci exemplele, mai ușor ca vorbele prind rădăcină în sufletul copiilor — ba și a ömenilor mari — să aibă tot-deauna în vedere maxima: „Lungă-i calea prin precepte, scurtă și eficace prin esemple“.

5°.) **Învățămîntul să fie clar.** De modul cum dascălul va sci să înă samă și să aplice acest principiu, atárnă succesul în învățămînt.

La ce ar putea folosi copiilor un învățămînt dat fără nici o sistemă așa cum s'ar întâmpla? De sigur că la nimic. Töte să mergă treptat și după nisce regule anumite.

Dascălul în munca lui să asemănă cu agricultorul, cum acesta din urmă caută se'și lucreze bine pămîntul, să aibă sămînță bună și töte să le facă la timpul lor,

pentru a capata rod bun, tot-așa și învățătorul să caute a-și lucra bine țarina, unde se arunce numai sămînța cea bună și trebuitoare, înse cu chibzuință și regulă.

Cunoscințele ce cată să fie date copiilor, să ne silim a le aduce cât de clar pe pragul minții lor, că numai așa mintea lor, — care încă este la începutul dezvoltării ei -- să le pătă pricepe. Pentru a ne conforma acestui principiu, pe lângă rbdare se cere și ghibăcia de a ne scoborâ noi la mintea lor, spre ai rădica acolo unde dorim. Aici e arta, să scii a vorbi aproape de mintea copilului.

6.º) **Invățămîntul să fie intuitiv.** Iată încă un principiu de mare importanță și care se cere ca pe cât posibil să se aplice în școlă.

Vestitul învățator și adevăratul apostol — Pestalozzi — care a formulat acest principiu —, a cunoscut bine importanța lui și de aceea cerea cu insistență aplicarea lui.

Unii susțin că acest principiu să raportă numai la științele fisico-naturale, de aici și cuvîntul că ar fi un învățămînt intuitiv. E greșit, nu este un învățămînt intuitiv, ci este un principiu ca învățămîntul să fie intuitiv și apoi acest principiu nu se referă la un anumit obiect, ci să ne silim a-l aplica și la cele-alte obiecte ca: Aritmetica, Gramatica etc. dacă în predarea științelor fisico-naturale, științi positive căutăm acosta.

Numai cartea și vorba dascălului nu pot face totul, unde e posibil copilul să vadă chiar lucru. Să ne amintim principiu că: „o cunoscință capatată, atunci e mai temeinică când e trecută prin cât se pôte mai multe simțuri”.

Cam acestea ar fi așa în trecăt puntele de rēzem sau legile după care trebuie să se conducă învățătorul de voesce să ajungă la un bun rezultat.

S’ar dice că’i greu, ce’i drept greu este, dar puțină rbdare și mai pre sus de tôte dragoste să fie pentru misiune și ea ne va face să indurăm tôte, numai să ajungem acolo unde dorim.

Calistrat Scutărescu *învățator*

Acela, care va fi cu bagare de samă la agendele mărunte ale conducerii școlare, acela de bună samă va îngriji totdeauna bine și de chestiunile mai importante. Acela care va considera în destul «lucrurile mici» acela foarte rar va avea necaz cu afaceri mai ponderose, căci de acestea apoi abia vor mai obveni. E peste ori-ce îndoelă, că observarea sistematică a mărunțușurilor, când conducem pe copii în curtea școlii, sau când îi lăsăm să umble în grupe, sau când ei sunt în școlă, dic: e peste ori-ce îndoelă, că în acestea și în toate cazurile, observarea minuțioasă a «lucrurilor mici» va fi un foarte prețios mijloc de disciplină pentru formarea caracterului școlărilor. Aci se dezvoltă multe deprinderi cari vor decide odinioară succesele, ce le vor putea ajunge școlarii când vor fi mari.

din aceste lucruri secundare, cele mai demne de luare aminte sunt următoarele:

1). *La sfirșitul fie-cărui repaos dintre ore pune pe băeți în rând și condu-i ast-fel în bună regulă în sala de învățămînt.* Acesta trebuie să se întâmple totdeauna în acelaș fel, fără imbulzală sau altă disordine. Dacă curtea nu este podită, apoi punerea în rând a școlărilor mai bine se face pe niște scânduri, așezate în curtea școlară anume spre acest scop pentru fie-care clasă deosebit.

2). *Deprindeți școlarii, să umble cu capul ridicat, cu umerii dați bine înapoi, cu mânele lăsate în jos și privind drept înainte.* Mersul cu mânele la spate, țin—ce e drept — umerii îndărăt, dar școlarul deprins cu un atare mers, în odae, pe stradă, sau la exercițiile militare nu va fi în stare se umble cum se cuvine. «Crescerea nu e complectă, până ce puterile trupesci nu sunt cu desevirșire supuse inteletului și legilor ciselării morale și sociale. Trebuie se învățăm pe copii: cum să șadă, cum se stee, cum să se misce și cum se umble.

Spre scopul acesta firesce avem trebuință și de reguli dar acestea să fie puține și simple și dacă cu copiii

procedăm frumos și cu atențiune, va fi ușor a le întipări aceste reguli în memorie, presupunând că nu le vom aplica după capritiu. — Trebuie să instruiți mai întâi copiii la aceste reguli, dar după aceea calcarea lor nici odată să nu o suferim fără admonițiune sau îndrumare la ordine».

3). *Să nu-ți deprinzi școlarii ca se umble în vârful degetelor.* Invețătorii tineri fac adese-ori acesta, pentru ca să nu fie larmă. Dar e lucru greșit: a) pentru-ca astfel, copiii ușor se deprind a schiopăta; b) pentru-că astfel sunt siliți să-și diformeze degetele, indoindu-le; c) pentru că în acest chip nu e posibil să umblă ușor și plăcut. Copiii pot să umble de tot natural, fără ca să producă șgomot mare și la un astfel de mers trebuie să-i deprindem.

Trebuie să învețăm pe școlari cum să urce și să cobore treptele. Mulți copii sar deodată câte 3 trepte, de și de odată numai una ar trebui să calce. Pe trepte regulate de școlă pot sui și cobori în șire de câte 2 sau 3 inși și astfel pe lângă un mers domol și uniform se mai câștigă și timp. Dar nu umbletul prea repede este reul cel mai mare la micarea și coborirea treptelor. Copiilor le place a da prea tare cu piciorul la suirea lor, ca orna când își scutură zapada de pe încălțăminte. Trebuie să-și învețăm, ca să-și lină picioarele prin musculatura trupului de jos și numai încetinel să le aducă în poziția cerută și să nu le lasă, ca și cum ar fi organe fără viață.

5) *Dacă școlarii răspund sau cetesc, trebuie să se scole.* Acesta o pretinde cea mai elementara bună-cuviință. De altfel, chiar și din punctul de vedere al trupului, variațiunea între ședere și sculare e foarte bună pentru copii. Organele de vorbire se mișcă mai liber când stai, de cât când șezi. Scularea trebuie să se facă cu o dibăcie oarecare. Copilul să nu se scole încovoindu-se sau ridicându-se a lene, în sus.

6). *In decursul cetirii școlarul să țină cartea în mâna stângă.* «Cartea în mâna stângă și piciorul drept ceva îndărăt», acosta este regula pe care au statornicit-o, în privința cetirii, toate autoritățile fără excepțiune. Dacă copilul ține cartea cu amindouă mânele, atunci el de regulă o aduce prea aproape de ochi și-si plecă prea ușor și umerii.

7). *Orice lucru trebuie să-l ținem cit se p'le departe de ochi.* Miopia creșce într'un mod îngrozitor. Datele statistice din Europa și din Americă arată, că numai un procent fracționar sunt miopi dintre copiii, cari intra în școlă, în vreme ce din acei tineri, cari în etate de 18 ani părăsesc școlă, 60 % sunt mult puțin miopi. Acosta stare e îngrozitoare și ea la tot casul trebuie se indemne pe fie-care învețator cu simț uman, ca bine sa chibzuésca, cum ar putea să delătore un rezultat așa de îngrozitor. Să dăm salei de învețămint lumină cât se pôte de multa și anume din partea stângă a copiilor sau eventual din stângă și din dărăt, dar nici o dată din față. Pe lângă o înprrijire cuvenită putem sa-i deprindem pe școlari, ca sa țină recheșitele lor de școlă: tablita, cartea de citire..... îndepartarea trebuinciosă.

8). *Dacă copii se scilă, să nu se razime de părte sau de bănci.* Totdeauna, când copilul se școlă, sa stee pe picioarele amindouă și să nu se razime de nimic.

9). *Caetele, condeele..... să le adunăm și să le împărțim totdeauna într'un mod precis și regulat.* Caetele le adună un școlar designat pentru acosta, bancă de bancă într'o ordine precisată. Caetele adunate trebuiesc aședate apoi astfel, ca la împărțire asemenea să nu se facă nici o confusiune, ca ele să pôtă fi împărțite chiar și pe întuneric așa, în cât fie-care școlar să-si primésca caetul seu fără șgomot.

10). *Să însăstăm cu totă rig'rea asupra curățeniei, asupra frumosului și asupra punctualității.* Aceste lucruri sunt eventual de o măi mare importanță pentru

copiilor, de cât cunoștințele pe care le câștigă în școală. Învățătorul să viziteze adese-ori banca școlarului, cărțile și rechizitele lui școlare

11). *Să insistăm că nici un școlar nu are voie să se depărteze de la locul său fără permisiune.* Dacă un singur școlar ar avea privilegiul acesta, apoi acestar ar trebui să o permitem tuturor și astfel s'ar putea întâmpla ca toți deodată să voască a face us de acest drept și disordinea e pata. Numai censorii au voie continuă, ca să se misce prin clasa după trebuința oficiului lor, fără ca să rețereze despre acesta neconținut învățătorului.

12). *Anumite acțiuni școlară trebuie să le săvârșescă într'un chip comun și uniform.* «Ah, Domnia-coastră voiți să le nimiciți originalitatea și voiți se faceți din ei simple mașine, silindu-i ca toate să le facă într'un mod stabilit?» Astfel vor răspunde mulți învățători, cari nu sunt în stare să-și țină clasa în ordine și caută astfel scuză pentru slabăciunile lor. Dar regularitatea împiedică oare de-fășurarea liberă a originalității? Deprinderea metodică încetușcă «esercitarea liberă a individualității?» Astfel de originalitate și individualitate pe care în acest chip o suprimăm, e foarte stricăciosă și la tot cazul trebuie limitată.

Tablițele și cărțile lor copiii trebuie să și le țină în banca într'un fel hotărât și uniform. Trebuie să existe un chip, care e mai lesnicios și mai puțin sgomotos de cât altele. Învățătorul să constate, care e chipul cel mai corespunzător în astfel de chestiuni și acest chip să-l execute apoi cu totă strictețea. Trebuie să stabilim un semn permanent pentru toate mișcările trebuincioase la acțiunile comune ale școlarelor. Scopul este totdeauna acela, ca să câștigăm timp și să încunjurăm sgomotul; ceea ce trece peste acest scop, e o simplă „dresură“ fără înțeles.

E greșală, dacă negliji înspețiunea în curte. Dacă în curte nu controlăm îndestul copiii, apoi nici în școală nu este ușor a-i dirija. Dacă copiii la școală se deprind

cu obiceiuri proste sau cu vorbe nespălate și murdare, apoi acesta se întâmplă mai ales între orele de repaos. Învățătorul trebuie să fie totdeauna între școlarii săi, pentru ca astfel săi ferescă de ori-ce necuviință, fără ca prin acesta să împiedice sportul sănătos sau recreațiunea nevinovată.

În prezența învățătorului lor școlarii nu vor alege jocuri proste, cari neliniștesc pe aceia cari nu iau parte la ele, sau jocuri care premediesc sănătatea participanților.

Nu este de lipsă, ca spre acest scop, învățătorul să umble prin curte în sus și în jos ca un polițist, dar chiar numai prezența lui va ajunge pentru de a împiedica dărpănarea totală a bunei cuviințe școlare sau ca școlarii să-și strice cu voea hainele, să-și rupă pălăriile ș. a. Învățătorul și cu această ocaziune va îndemna pe școlarii la vorbire corectă și la purtare cuviincioasă.

E greșită, dacă te retragi de la jocurile copiilor. Prezența învățătorului în curtea școlii are două scopuri: întâi se delature răul și a doua se promoveze binele. Copilul nici odată nu-și desvelesce firea sa întregă de cât la joc. Acum ese la ivela toată puterea sa fizică, intelectuală și morală. Payne dice: «Boldul spre joc nu are el ore vr'o însemnătate mai adinecă? Oare Creatorul ne-a dat acest bold numai pentru de a petrece timpul? Numai ca să producă o mișcare zadarnică? Ca în sine chiar să-și aibă sfârșitul? Nu! Acum ved, că servește drept mijloc, ca copilul să-și desvolte toate puterile. Prin joc învață copilul să-și întrebuințeze membrele și tot organismul trupului și prin această întrebuințare sporesce sănătatea și puterea lui. Prin joc învață copilul să cunoască lumea din afara, însușirile naturale ale obiectelor ce-l înconjoară, influența reciprocă a unora asupra altora, raportul dintre el și aceste fenomene și tocmai aceste cunoștințe sunt capitalul seu permanent pentru viața întregă. Prin joc, unde trebuie să 'nchee alianțe și să muncescă

în societate cu alții spre scopul comun, prin joc. Începe copilul să înțeleagă legăturile morale, începe se simți, că nu poate să trăiască singur, că el este membrul unei comunități și că trebuie să respecte drepturile acestei comunități, dacă voese ca și drepturile sale să fie respectate.

Prin joc învață copilul să-și încodă mijloace pentru atingerea scopului, acolo învață a inventa, a construi, a descoperi, a scruta, a apropia în fantasia sa ceea ce este departe, a traduce limba faptelor pe limba cuvintelor, acolo învață el întrebuintarea convențională a limbii materne. Cu un cuvint jocul este acel mijloc, care dezvoltă puternic toată firea copilului și care prin urmare nu pere fără urmă.» Dr. Harris se exprimă ast-fel: «Mult se vorbește de fructificarea jocului, dar jocul în sine luat n'ar trebui fructificat; trebuie ca pofta spontană de joc a copilului să aște teren liber fără nici o restrângere».

Învețatorul, care nu înțelege și nu urmăze aceste fapte, acela nici odată nu-și va cunoște îndestul școlarii și va perde chipul cel mai natural și mai desevirșit de a-i controla Pretulindenea natura copilului remâne întru cât-va ascunsă chiar, numai la joc nu. Ce lucru însemnat este deci pentru învețator, că să aibă simpatia cuvenită pentru spiritul de joc al copilăriei nevinovate și sănătoze, să nu împedice acest spirit, ci din contra să-l disvolte și să-l îndrepte spre direcțiunea bine făcetore.

Ce demnitate exprimă aceea, când omul crescut se jocă cu capul bărbatului matur și cu mîntea și inima unui copil! Ce deosebire între demnitatea innăscută și între cea spoelă, care, frecată puțin se dilipesce și lasă să se vadă sub ea materia slabă și bruscă! Acel învețator, care nu scie să se joce cu copiii fără ca să-și arate «colții» e foarte de compătinit. Unul dintre cele mai puternice motive, pentru de a nu lăsa băeții mai mari sub conducerea învețatoreselor este tocmai acela, că învețatoresele nu pot lua parte la jocurile băeților mai mari.

E greșală, dacă voesci mereu a suprima vioiciunea copiilor. În privința acésta sunt 3 feluri de educatori. Unii pun stavilă izvórelor nizuinței libere a copilului și curentul natural al apei îl întórnă asupra vieții copilărescî așa, încât buimăcește pe copil cu desăvêrsire. Alții cad în estremul celalalt și zic: «Să lăsăm curs liber naturii, lasă să se desvólte copilăria de sine singură». Aceștia lasă curs destul de liber apei, numai cât acésta are nefericita nizuință de a apuca în direcțiuni greșite. Întocmai ca și apa cea adevêrată, astfel și acésta curge «de la deal la vale» și adese-ori produce mocirlă acolo, unde putea să fie o vale roditoare. Metodul cel corect însă, în cât privesece facultățile naturale, va înțelege trebuința desvóltării perfecte și a întrebunătăirii libere, dar acestei desvóltări îi va da direcție, fără ca să se simțā, că face acésta. Metodul cel corect, va designa marea, în care trebuie să curgā riul și tóte părăiașele mici ale caracterului le va îndrepta ast-fel, ca riul curgând înainte să devină tot mai lat, tot mai adênc și tot mai tare în forța sa, până ce va deveni un fluviu puternic, care pe valurile sale pórta transporturi bine cuvântătoare spre marea imensă a vieții.

Mulți învêțatori se îngrozesc dacă școlarii rid în sala de învêțămēt. O ost-fel de disciplinā însă, care nu pôte suporta din când în când risul sãnătos al clasei, este nenaturală și nesãnătosă. Rinjitul și risul prost cu hohot, ca lucru necuviincios, trebuie să-l oprim, dar risul natural izvorit din inimă dacă are destul motiv, putem fôrte bine să-l suferim, fără ca prin acésta să periclitām rezultatele disciplinei școlare.

E greșā ă, dacă stai prea aprópe de clasă. Într'o școlă bine organizată învêțatorul are un podiu de vre-o 30 cm. înălțimea și do pe acest podiu conduce instrucțiunea. Astfel el câștigā o poziție, din care pôte vedē pe fie-care școlar. Dacă învêțatorul părăsesce acest loc și se apropie prea tare de școlari, atunci el nu pôte privi de

odată clasa întregă. Pe scolarii ce stau mai aproape de el, el nu-i va vedea și cu atât mai puțin îl vor vedea aceea pe el. Ast-fel controla va fi mancă și scolarii asemenea vor pierde, de ore ce nici un scolar nu e în stare să fie limp mai îndelungat atent la vorbele învățatorului dacă nu-l vede.

Atât în școală, cât și în curte, învățatorul trebuie să se așeze astfel ca să poată vedea pe fie care școlar. Această poziție învățatorul trebuie să o păstreze neconținut, chiar și atunci când în curte pune pe scolarii în rînd sau deprinde exerciții de mers cu ei.

E greșală, dacă atingi pe capii cu mîna pentru ca să șadă drept. Dacă învățatorul se așază tot-deauna așa, cum trebuie, ca să poată privi pe toți scolarii de-odată, el nu va comite nici odată această mare greșală. Deșteptii numai resentiment în sufletul școlarului, dacă-i îndreptă cu forța ținuta în locul său. O astfel de procedură este numai atunci justificată, dacă copilul dovedește renitența sau o lene prea bătătoare la ochi. În aceste două cazuri e mare ispită, ca să-l apucăm pe cel păcătos; dar chiar și în acest caz e mult mai bine, să resistăm ispitei. În cazul prim e mai consult să-l scoți pe scolar din bancă și să-l pedepsești potrivit, în cazul al doilea mai bine faci, dacă-l trimiți pe scolar la divisia «stîngacilor».

E greșală, dacă dai prea multe note rele.—În unele clase notele rele cad cu gramada, când din purtare, când din obiectele de învățămînt. Învățătorii acestor clase adese ori se plîng, că scolarilor «nici nu le pasă» de notele rele. Apoi zeu lucru ciudat ar fi, dacă li-ar păsa, fie scolarilor, fie părinților. Greșala principală e la învățator. El numai pentru aceea a dat atâtea note rele, pentru că a fost prea comod sau că nu a știut să întîmpene reul în măsură cuvenită, atât în privința moralității cât și în privința învățămîntului. Dacă scolarii primesc prea multe note rele din obiectele de învățămînt, apoi să știe că în nouă din zece cazuri învățatorul a fost de vină. Lecții-

nile au fost sau prea grele sau prea lungi; învățătorul n'a dat explicațiunile de lipsa, sau că n'a instruit indestul pe scolari, cum trebuie să învețe sau că nu a știut să le deștepte zelul spre învățătură

E greșală, dacă erorile mici le pedepsești prea strict. Mulți învățători își varsă totă mânia asupra micilor păcătoși, chiar dacă greșala lor n'au fost de vre-o însemnătate mai serioasă. Atari învățători fac o față prea serioasă, întrebuințază vorbele cele mai aspre, pentru ca să certe pe bietul nefericit, care a cutezat să scape tablila din mână, sau să privească la vecinul său din dărăt. Școlarii unui astfel de învățător în curînd să deprînd, să nu dea nimic nici chiar pe porunci, dacă acelea nu sînt urmate de fulger și trăsnete. În casuri de acestea scolarii fac o față idiotă, căci ei nu sînt în stare, să aducă în echilibru severitatea pedepsei cu împrejurările afacerii din chestiune. O astfel de procedură are o influență foarte dăstrăoasă asupra însușirilor morale ale copiilor, căci ei în curînd vor fi cuprinși de credința, că toate greșelele lor sunt de aceeași gravitate.

E cestic de o nespusă importanță, ca învățătorul nici odată să nu confunde împlinirea cu intențiunea, sau voia cu fără de voia.

E greșală, dacă prea mult te plîngi sau prea mult cărtesci. Nici un învățător nu este așa de uricîtos copiiiilor, părinților, tutorilor și inspectorilor, ca cărtitorul incurabil. Nici el însuși nu s'ar prea iubi, dacă ar avea norocirea să se cunoască pe sine cu temeiul, dar el nici nu are idee, cît de nesuferită este cărtirea vecinică. — «Nici odată în viața mea n'am avut școlari așa de răi, nu știu, ce să fac cu ei», — ast fel vorbește tot d'auna, dacă vre-o persoană mai de vază îi cercetează scôla. — Scolarii îl urăsc, ca pe denunțatorii de sîma lor.

Chiar și inspectorul privește cu milă la un ast fel de învățător, care — după cum se pare — se laudă cu slăbiciunile sale proprii și cu incapacitatea sa... Inve-

ătorul trebuie să scie, că copiii de regulă nu din dragoste pentru învățatură învață cu zel mare și ei nu numai pentru aceea se poartă frumos și cuviincios, fiind că așa li dictează amabilitatea lor naturală. Chemarea tocmari a învățătorului este, ca să deștepte în băeți, dorul după cunoștințe și să desvolte părțile bune din firea lor, așa, în cât aceste ca litați ale copiilor apoi să-i fie și învățătorului sprijin puternic intru conducerea și controlarea clasei. — Fie care scolar pretinde în o privință ore care altă procedură. — Tocmăi de aici isvorește sublimitatea chemării noastre învățătoresci. — Învățătorul, care meru înjură și baljocoresce sau cârtesce, nici odata nu-și va câștiga în măsură convenită iubirea scolarilor săi. — Care înțelege și partinesce cu judecata convenită năsuințele slabe ale elevilor, acela poate să fie sigur, că în tot chipul va deștepta serioșitate și un zel mare.

E greșală, dacă permiți scolarilor șoptul sub curint, ca să se ajute unii pe alții. — Șoptitul în orele de prelegeri e un defect foarte mare și aceia, cari îl permit, săvirșesc o greșală gravă de tot. — Drept scuza pentru această unii dic, că șoptitul e un fel de ajutor prietenesc între școlari; ast fel de învățatori sau că sint prea slabi pentru a opri șoptitul sau că sint indiferenți față de binele școlei. Căci șoptitul nu se poate scuza.

Las că acest ajutor nu este tot deuna ajutor cins'it, dar apoi cum pot scolarii să se învețe unii pe alții?..

Așa de ușoră să fie arta instrucțiunii, în cât fie care copil o poate esercita? De loc! Chiar și între cei mari numai puțini posed facultatea de-a instrui și omeni dibaci și culți numai după o praesă îndelungată pot deveni învățatori harnici.

Ce ridicul este deci, dacă permitem fie cărui copil să facă pe învățătorul, când îi place. Să dicem însă, că scuza are loc, — dar atunci ar trebui să permitem ca toți școlarii să șoptescă, căci în privința acesta nu pot să fie privilegiați.

Ei, ce bine ar rezulta de acolo, dacă — chiar și în clasele mai superioare — am permite, ca scolarii să se ajute unii pe alții. Petru nu știe să-și rezolve tema și cere ajutor de la vecinul său Paul. — Paul îi dice: «Înmulțesc pe 4967 cu 43 și din rezultat scote rădăcina quadrată etc». Paul îi spune numai, ce să facă. Ce a câștigat Petru prin acesta. Și poate Petru va avea tot d'auna pe un Paul lângă sine, care la facerea socotelilor sale comerciale să-i spună mereu când să multiplice sau când să divizeze? Învățătorii cari sînt dispuși să permită scolarilor lor acest extraordinar mijloc educativ (?) nu puțin s'ar speria, când ar surprinde pe scolarii lor, că ei chiar și temele de casă le scriu pur și simplu unii de la alții. — Ei și care este deosebirea? Șoptitul este copiere verbală.

E greșală, dacă între ore permiți copiilor, să facă disordine în sala de învățămînt. Să nici, nu permitem scolarilor, ca între ore să rămîna în sală, afară că ar fi vreme rea. Cu mic, cu mare băeți și felite, toți trebuie să se folosescă de ocazia dată, pentru ca să respire aer curat, fiind, — se înțelege — cu convenită bagare de samă la îmbrăcăminte dacă e frig. Celor morboși de piept le putem permite să rămîna în clasă, dacă e frig afară, dar și acestia trebuie să rămîna la locul lor, sau dacă e să umble, apoi să umble într'un chip prescriș de învățător. Dacă afară timpul e prea vijelos, atunci rămînem în clasă și facem gimnastică școlară, în vreme ce ferestele să lasă deschise pentru aerisire. Aceste exerciții corporale sunt spre bucuria și folosul tuturor și se pot face pentru câte-va minute la sfîrșitul fie carei ore de prelegere.

E greșală, dacă, — afară de extremă necesitate — recurgi la autoritățile superioare. — Învățătorii suplenți adese-ori trimit după învățătorul dirigent pentru rezolvirea unor mici miserii.

Diriginții cu minte vor opri firesce această copilărie. Învățătorul diriginte nu poate să-și neglije neconținut clasa

proprie, pentru ca să alerge în ajutorul suplentului său slab sau capritios.

Dacă invitatatorul și-ar trage de sama, cât de mult se umilește pe sine însuși, când fără trebuință recurge la dirigintele său, atunci el rar s'ar folosi de mijlocul acesta.

Cum ar și pute școlarii să aibă respect pentru un om care de bună voie se face spion și care numai pentru aceea observă eventualele transgresiuni, pentru ca să poată chema pe diriginte să esecute pedepșa.

E greșală, dacă arătarea sau mărturia o confundă cu denunțarea. — Multe lucruri sînt, pe care trebuie să le știe învețătorul și pe care nu le poate ști fără ajutorul elevilor. — Școlarii n'ar trebui să calce nici o lege a școlii, fără ca și învețătorul să știe despre această. — Ce e drept, unii învețători, pun atâtea legi și reguli școlarilor, încât aceștia nici nu pot să fie în toată firea lor și nici nu pot să se apuce de jocurile lor sănătose, fără ca neconținut să fie cuprinși de groză, că vor călca vre-o lege școlară. Pentru purtarea școlarilor în absența învețătorului să fixăm legi, cât se poate de puține și chiar și acelea trebuie să fie limitate numai la cestiuni ce ating așperarea proprietății și delaturarea lucrurilor într-o adevăr murdare.

E lucru de mare înțeles, că învețătorul să aibă cunoștință dacă școlarii atacă, strică și murdăresc proprietățile școlii sau dacă vorbele proște ori deprinderile păcătoase ale unor băieți periclitază caritatea morală a elevilor. — Spiritul școlii să fie de așa natură, în cât copilul, care a săvîrșit vre-un inconvenient, la insistența conșcolarilor săi, însuși să-și arate greșala învețătorului. — Dacă delicventul nu s'ar prezenta singur, apoi este datoria copiilor, ca să-l denunțe, afară de cazul, când greșala ar fi fără nici o însemnătate.

În cazul acesta ajunge, dacă delicventul își exprima părerea de rău pentru fapta sa și promite, că nu va mai face așa ceva. — Dacă în cazuri de acestea copiii dau deslușiri învețătorului, acesta nici de cât nu este «denun-

țare» în înțelesul obișnuit al cuvintului. Arătarea numai atunci se poate numi drept «denunțare», dacă se face din motive josnice, spre pildă dacă scolarii voesc să timbreze sau să pedepsescă pe un rival al lor.

De altă parte chiar deslușirile cuvenite pretind din partea celui ce le face cel mai mare curaj moral și adese-ori presupun sacrificiu de sine pentru binele comun. Unii consideră arătarea drept «lucru nebarbătesc» chiar și atunci, când învățătorul face în clasa sa investigație asupra vreunei transgresiuni.

Ori ce părere am ave despre arătarile de bună voie ale scolarilor, dar numai o părere poate să existe încât privește datoria scolarului, când învățătorul îl provoacă să facă marturie în vre-o chestiune dată. «Nu este lucru barbătesc»! — Dar nici aceea nu este lucru barbătesc, când martorul își depune fasiunile înaintea tribunalului?.. Și ore școlă nu este ca un microcosm, în care cercetarea învățătorului e o adevărată pertractare judecătorească? Condămmăm pe de o parte cu lăta hotărârea denunțările izvorite din motive josnice și egoiste, drept un lucru de tot nebarbătesc și infam, dar pe de altă parte trebuie să cultivăm în scolarii nostri spiritul adevărului deschis și al simțului de cuviință, care îi va face, ca în controlarea bunei orândueli ei înșiși să înlocuiască pe învățătorul absent.

De alt fel un învățător înțelept nu va face cercetare pentru ori ce lucru de nimic.

E greșită, dacă e târziu. — Acesta dă pildă rea scolarilor și de alt fel e un reu foarte mare. — Scolarii de sigur nu vor fi punctuali, dacă nici învățătorul lor nu este punctual. — Scolarii se ien mai mult după faptele învățătorului de cât după vorbele lui respective. ei după faptele lui judecă, întru cât pune învățătorul însuși fond pe dispozițiile sale proprii. Dacă deci însuși nu e punctual, învățătorul își perde puterea asupra elevilor săi și anume tocmai în acea direcțiune, în care mai mult

i-ar putea influenta.— Învățătorul ar trebui să fie deja în școlă cerna cel puțin cu un sfert și vara cel puțin cu o jumătate de cers înainte de a se începe prelegerea. — Dacă copiii pot să facă desordine în școlă înainte de a sosi învățătorul, apoi să nu ne mirăm, dacă numai cu greu putem să-i ținem în frâu în decursul prelegerilor. Dacă fie care scolar la intrarea sa în școlă este necesitat să salute pe învățătorul său, apoi influența învățătorului asupra clasei va fi decizătoare. Cu această ocaziune putem să cunoștem mai bine temperamentul deosebit al elevilor noștri și ast fel vom ști, cum să-i conducem mai cu siguranță.

E greșală, dacă-ți negliji exteriorul. Învățătorul în toate privințele să fie model scolarilor săi. E neîndoios, că scolarii întru toate vor imita ținuta și obiceiurile magistrului lor. În materie de eleganță și curățenie nu prelegerile, ci exemplul bun va determina purtarea băieților. Cu toate acestea învățătorul să nu se mulțamească numai cu atât; din când în când să le vorbească scolarilor despre ținuta cuviincioasă, despre esterior, îmbrăcăminte ș. a. Dar să-i și controleze în privința acesta fără mult formalism. Ast fel învățătorul poate privi la ghetetele copiilor, când sosesc înaintea școlii, la fața lor și la hainele lor, când le poftesc «buna dimineață», poate controla mânele și unghiile lor, când scriu ș. a. toate acestea le poate face fără ca să statorască un timp anumit pentru vre-o inspecționare generală. Pe cei de excepționat îi vom admonia mai întâiu cu blândeță, apoi îi putem trimite afară, ca să-și aducă în ordine cele neglese. Dacă numai lucruri mici vor fi la mijloc, apoi baeții, acestea le pot aduce în ordine pe coridore, unde se află masa de spălat a școlii ș. a.

Dacă la un scolar vom observa mai de multe ori vre-un defect în privința acesta, apoi pe un atare elev îl putem trimite și acasă, pentru ca părinții să iea cunoștința de lucru. Părinții, care merită atențiunea noastră, vor

fi la tot casul mulțămitori față de învețatorul, care-i face atenți la deprinderile rele ale copiilor lor.

E greșală, dacă ședî în decursul instrucțiunii. Chiar și din punct de vedere al sănătății e mai bine, dacă stăm și ne mișcam încôce și încolo, intru cât acesta ar fi cu puțință, fără ca să conturbăm clasa. Unii învețatori au obiceiul, să bată neconținut cu piciorul, când vorbește cu școlarii. Să ne ferim de acest obicei. Învețatorul poate controla clasa mai bine, dacă sta, de cât, când șade.

Afară de aceea instrucțiunea va deveni astfel mai vie și mai energică. Dacă învețatorul obosese, pôte să șadă pentru câte-va minute, mai ales învețatoreselor le putem erta, dacă șed.

E greșală, dacă poruncesci, când și admonițiunea ar ajunge. Admonițiunea e o cheie de aur, cu care putem deschide multe porți, cari în atingerea noastră cu școlarii și cu părinții lor ar sta vecinic închise față de poronci și siluiri. În privința îmbrăcăminteii, a gustului, a purtării sau a muncii școlare admoniéză și recomandă motivat și la înțales ori ce îmbunătățire, cel puțin jumătate din clasă te va asculta, fie că școlarii voesc să-ți facă pe voe, fie că vor fi convinși, că este spre binele lor, dacă vor face ast fel. Și dacă ast fel cel puțin jumătate din clasă va fi pe partea ta, apoi îți va fi ușor să produci în clasa întrégă o ast fel de opinie publică, care va favoriza schimbarea recomandată din partea ta. Dacă ast fel sămența cea bună va fi sămenată, las-o să crească de sine, tu fii răbdător și binele se va lași de sine. Cel mult doi, trei, vor mai fi în clasă, pe care vei trebui să-i siloseci la ceea ce doresci.

E greșală, dacă nu vei face atenți la timp pe părinții acelor școlarii, care se pôrtă rău. Este axiomă, că părinții și învețatorii trebuie să lucre în consonanță. După puțință disciplina școlară trebuie să consune cu cea de acasă.

Invețătorii trebuie să iea în considerare drepturile și parerile părinților, iară aceștia trebuie să apere autoritatea învețătorilor.

Acest scop dorit numai așa se va pute ajunge, dacă între părinți și învețători va esista o atingere sistematică. În scôlă se află tot deuna ast-fel de elevi, cari, fără ca să comită digresiuni mai mari, vor procura învețătorului într'una neplăceri foarte multe. Astfel de scolarii sint cei mai nesuferiți și procură învețătorului cele mai mari și nesuportabile chinuri. După un timp ôre care față de acești scolarii trebuie să întreprindem câte un pas mai energic și atunci pedepșa de regulă e prea severă în comparație cu cea din urmă transgresiune a scolarului. Această ultimă transgresiune este de regulă cea din urmă picatură, care a umplut paharul și de fapt pedepșa este respalata «unei mulțimi de pacate». Părinții scolarului pedepsit întrebă de cauza pedepsei și de regulă de la cei întrebați nu află, decât numai despre cea din urmă transgresiune a copilului lor. Astfel foarte firesc părinții vor fi de părere că învețătorul e prea din cale afară strict sau că e nedrept și — durere — în cele mai multe cazuri cu multă emfasă își vor exprima această părere înaintea copilului lor. Câte odată astfel de părinți își vor exprima sentimentele lor înaintea clasei întregi într'un mod adevărat dramatic. Resultatul în ambele cazuri este, că stima scolarilor față de învețător se va micșora.

Nici nu putem să-i invinuim pentru acesta pe părinți, fără dacă i-am încunoscîntat punctual și sincer despre transgresiunile de mai înainte ale fiului lor, după cum acelea au urmat una după alta. Este bine, ca aceste încunoscîntări să se facă înscris și să se redea învețătorului cu subscrierea părinților, ca astfel învețătorul la cas de lipsă să se poată provoca la ele. E foarte bine, ca aceste încunoscîntări să le scrie la îndrumarea învețătorului inși-si scolarii, dacă sint destul de maturi pen-

tru așa ceva. Această procedură va avea efect bun asupra scolarilor și astfel învățătorul își va cruța și timpul. În cele mai multe cazuri însă însuși învățătorul va trebui să serie incunoscințările de felul acesta. Câte odată scolarul poate comunica părinților săi prin graiul viu afacerea.

Este greșală, dacă fără trebuință vezezi pe părinți.

Forțe adesea învățătorul se folosește de expresii aspre și ostile, când face atenții pe părinți la purtarea rea a copiilor lor, sau când îi incunoscințează despre vre-o neglijență în privința curățeniei lor. Să cruțăm cât se poate. sensibilitatea părinților. Învățătorul numai atunci poate spera, că va putea conduce ușor și cum să cade clasa incredințată lui, când va avea simpatia părinților. dar el nu se va bucura de această simpatie, dacă fața de părinți va fi necuviincios sau mai aspru. de cât cere trebuința

«Blândea» să fie devisa învățătorului. O convorbire sau corespondență cuviinciosă și plină de stimă față de părinți va face minuni în privința aceea, ca să deșteptăm în ei interes pentru afacerile școlii și să ne câștigăm ajutorul și sprijinul lor.

«Îmi pare rău, că Nicu absentează atât de des de la școlă, — e un băiet așa de inteligent și prin absentarea lui lasă ca conșcolarii să-l intrăcă atât de mult», sau «ce pagubă, că Ionel, care e un băiet așa de frumos, nu se spală sau nu se péptănă regulat»

Învățătorul care astfel le va vorbi părinților, își va ajunge scopul, fără ca părinții să se simtă rușinați.

E greșală, dacă în atingere cu părinți te arăți mânios.

Învățătorii forța adese ori au destule motive să se supere pentru nedreptate, sau chiar necuviință și grobianitate din partea părinților. Adese ori primim de la părinți epistole pline de invinuirii nedrepte și de observări superătore, «cât trebuie ei să plătescă, pentru ca învățătorul să aibă ce dinica în lapte». Câte odată părinții vin

chiar și în școală, ca să intimideze și se atace pe învățator. Între astfel de împrejurări vom face foarte bine, dacă ne vom pastra sângele rece și liniștea sufletească. Nu putem să-i luăm în nume de rău învățatorului, dacă se superă, dar să n-o arate acesta. El trebuie să înfălegă, că părinții după informațiunile primite rezonază foarte corect. Părinții adecă de regulă sunt informați numai dintr-o parte și aceste informațiuni ale lor adesea sunt exagerate sau chiar grozav de întortochiate.

Este drept că părinții n'ar trebui să judece până ce nu-și iau informațiuni și din partea cealaltă, dar iubirea lor față de copil, despre care cred, că i s'a făcut nedreptate, și de care ei să simtă în drept să-l apere, îi face să uite de acea datorie a omienilor chibzuîți. Putem afirma cu siguranță că numai foarte puțini părinți se vor supera fără cauză pe învățator, presupunând, că mărturisirile copilului vor fi adevărate. Dacă faptele sunt astfel, după cum le spune copilul, atunci rezonarea părinților e la loc și superarea lor e justă manifestare a simțului lor părintesc, care foarte firesc îi face să-și apere copilul. Numai cât de regulă, faptele sunt alt-fel, de cum le povestesc copiii. Fără ca să mințim intenționat, copii de regulă nu sunt în stare să raporteze drept despre pedeapsa primită sau despre vre-o altă împrejurare referitoare la ei. Tocmai în acesta zace secretul influenței, pe care învățatorul cu minte o poate exercita asupra părinților mâniași.

Dacă vre-un părinte nedrept dă de un învățator superat apoi tocmai această împrejurare o va considera drept dovadă, că învățatorul nu este om rezonabil și acesta apoi ajunge, pentru ca el, să dea deplină credință copilului său.

Învățatorul superat face tot așa, ca toți omienii. El va cauta să fie cât se poate de ofensător față de părinți și le va spune lucruri foarte nejuste, în cazul acesta apoi părinții întradever au motiv să se plângă. Dacă învățatorul va rămânea liniștit și va arăta prin graiu sau

prin epistolă, că informațiile copilului nu corespund adevărului, atunci el ușor va învinge supărarea părinților și această învingere ajunge. Părintele convins odată în modul acesta va fi convins pentru tot-déuna. Învățătorul numai așa va putea face pe părinți să creadă, că copilul lor a relatat lucrul neadeverat, dacă îi va convinge mai întâiu, că el este de tot imparțial și că nu se află în el nici o scântee de reutate sau preocupare. Acesta însă nu-i va succede, dacă în atingere cu părinții să pörta supărat și mănios. Dacă din contra, ținuta-ți va fi bărbătescă, dar liniștită, vorbirea ta hotărâtă, dar cuviincioasă, atunci la moment vei șterge din sufletul părinților acea impresiune, că ești preocupat față de copilul lui și afacerea se va aplană pe cale amicală.

Pe allă cale învățătorul nu pöte repurta o învingere atât de perfectă. În äst chip învățătorul nu numai că a invins un dușman, dar și-a câștigat tot odată și un prieten.

E greșală dacă te cerți înaintea clasei cu părintele supărat.

Dacă într'un ast fel de cas și învățătorul se va supăra, apoi școlarii vor asista la o hărțuială förte pröstă; iar dacă nu se va supăra, atunci mulți din clasă vor crede, că el s'a speriat.

În ambele casuri școla va suferi și respectul școlarilor față de învățător se va mișcure.

Ei nu vor avea respect de puterea învățătorului, când vor vedea, că lie care părinte pöte veni în clasă și pöte acolo să tragă la răspundere pe învățător. Dacă părinții vin să ceră informații de la învățător, apoi acesta să nu-i primescă în clasă, ei dând clasei vre-o ocupațiune să vorbescă la o parte cu respectivul. Dacă însă părintele n'ar voi să se stăpănescă, atunci învățătorul să-i spună cu calmitate, că acum nu are timp să stea cu dănsul de vorbă, de öre ce trebuie să se ocupe de școlă, dar după prelegere îi va sta bucuros la dispoziție.

E greșală, dacă înaintea clasei faci observări mușcătore la epistolele primite de la părinți.

A face așa ceva nu e tocmai de spirit și va desvâli înaintea clasei, că observările părinților neliuieștesc și irităză pe învățator. Acesta va micsura demnitatea lui și când nu va fi în clasă, școlarii își vor bate joc de el. De ast-fel chiar și față de părinți e un lucru necuviincios, ca să le cilim epistolele înaintea clasei. Aceste epistole sunt împărlășiri private și nu este permis a le defăima comentându-le în publicitate.

II.

Greșeli în susținerea disciplinei

E greșală, dacă începi instrucțiunea, fără ca să fie deplină ordine în clasă.

Peste tot învățătorul nici să nu se gândească la instrucțiune, până ce nu se va înțelege în privința acesta pe deplin cu clasa, până ce nu va face pe școlarii să înțelegă, că pentru posibilitatea de a învăța este indispensabil, ca în clasă să domnască absolut o singură persoană și că acest drept lui i se cuvine și în puterea oficiului său și pentru că el este mai mare și mai învățat. Dacă în clasă nu este ordine, nu va fi nici rezultat. Armata, în care nu există disciplină cuvenită, este o adunătură desorganisată, impotentă și pusă la discrețiunea și grația dușmanului. Dacă în școală nu este ordine, atunci cel puțin jumătate din munca învățătorului este zadarnică, parte fiind-că școlarii nu sunt atenți, parte fiind-că învățătorul este silit a se ocupa neconținut de limitarea disciplinei între marginile «suportabile». Acesta a dovedit-o praca și drept aceea învățătorul bun să va nisui să aibă o bună ordine în școală, înainte de a începe instrucțiunea. Învățătorul care deja în ziua cea dintâi nu-și câștigă o pozițiune impunătoare în clasă, un ast-fel de învățator for-

te rar va produce rezultate îmbucurătoare cu școlarii săi. E de compătimit acel învățator, care permite ca școlarii ei înșiși să formeze opinia publică a clasei și înșiși independent să determine caracterul ei.

E greșită, dacă susținerea ordinii o confundă cu procurarea ei.

Când primesc o clasă nouă, mulți învățatori uită, că acum ei au de a face: cu streini, la a căror stimă și iubire, încă nu au titluri de drept. Ast-fel învățatorul deja în ziua cea dintâi își pierde puterea asupra copiilor, fiind-că aplică acele principii, prin care disciplina se poate susține, dar nu procura. Acești învățatori recurg la instincte, care încă dormitează și la motive, care pentru școlarii încă nu există. Școlarii în ziua cea dintâi nu fac alt-ceva, de cât că studiază pe «învățătorul cel nou» și cu cât acela va fi mai neînțeleș și mai puțin afabil, cu atât respectul școlarilor va fi mai mare. Intocmai ca și cei mari, copiii cred că tăcerea misterioasă e adâncime și liniștea siguranță. Nici un învățator cu minte nu va aștepta, ca elevii numai de cât să-l îndrăgescă. În cele dintâi zile, el nici nu va face alt-ceva, de cât că va dovedi prin faptele sale și prin ținuta să, iar nu prin vorbe, că se cunoștea pe sine, își înțelege școlarii și este stăpân peste relațiunile dintre sine și elevii săi. Dacă va isbuti să deștepte curiozitatea copiilor pentru sine, atunci acesta va fi primul pas întru asigurarea stimei lor. Afară de acesta în cea dintâi săptămână încă 3 lucruri sunt neaparat de lipsă.

1). Învățătorul trebuie să arate, că tot-deuna vede pe toți școlarii și că nimene nu poate face vre-un reu, ca el să nu-l afle.

2). La pedepsirea vre-unei transgresiuni intenționate trebuie să fie hotărât. O pedepsă strictă aplicată unui școlar numai de cât în ziua cea dintâi îi va fi învățătorului spre mare ajutor și-l va dispensa de pedepsiri în viitor.

3). Învățătorul trebuie să dovedească că e pe deplin stăpân peste materialul, ce are să-l predea școlarilor.

Odată o dascăliță a înfrânat pe o elevă resvrătitore ast-fel, că i-a dat în mână belul provocând-o ca școlărița să o lovească pe ea, pe învățătoresă. Mai înainte profesora aratase elevei respective și clasei întregi, că ea, eleva din chestiune, a sevârșit o faptă atât de rea, în cât acea faptă la tot cazul trebuie pedepsită. Felita a fost surprinsă și cu desevărsire desarmată. Acesta a fost foarte natural, fiind-că elevcele erau încă foarte tinere și învățătoresca le câștigase deja iubirea, prin aceea că s'a aratat foarte bună și cu indulgență față de ele. Acestă întâmplare a fost descrisă prin jurnale și un învățător tânăr și insuflerit pentru chemarea sa, care primise tocmai o clasă mai superioară, și-a propus, că va urma procedura damei din chestiune. Numai decât în cea dintâiu dimineață își începu prelegerile prin o cuvîntare inflăcărată și apoi așteptă în liniște cîșul, când prin un singur act de maritimie va câștiga pentru tot-deuna o influență decisivă asupra inimilor recunoscătoare ale elevilor. El era convins, că vorbirea sa de introducere a avut efectul cel mai mare și că «nobilii» băcți vor sci să pretuască martiriul său. În sfârșit a sosit ocasiunea mult dorită și învățătorul cu ceremonia cuvenită chemă înaintea sa pe delicvent și după ce i-a dovedit, că delictul trebuie pedepsit, a declarat, că decât să pedepsescă pe un «iubit școlar» al său, mai bucuros va suferi el însuși pedeapsa și predând școlarului un mănunchiu de nuce, îl provocă să-și aléga nuiaua cea mai grósă și să-l lovească cu ea pe el, pe «iubitul său învățător» dicénd acesteia se întorse cu spatele către clasă așteptând cu tótă siguranța actul de pocăință, ce acum fără îndoială avea să urmeze, dar era să incremenescă, când în loc de acesta de odată bagă de samă, cum toți din tóte părțile îl îndemná pe delicvent, care într'ađever ascultând de provocarea învățătorului îi trase una strașnică cu nuiaua; toți

școlarii, care putură apuca câte o nuia, îi săriră acum într'ajutor colegului lor, iar cei lalți aruncau în bietul dascal cu tot ce puteau apuca în mâni, îl loviră în cap cu călămărilor și în sfârșit îl huiduiră afară din școlă.

Prevenirea și amabilitatea sunt într'adever factori foarte efectivi ai puterii învețătoresci, dar ele trebuie să fie puse pe base bine aședate.

E greșală, dacă cređi, că copiluluț ți place să fie lăsat în voia sa, când se află în școlă.

Nici nu se pōte inchipui o greșala mai mare, de cât această. Copiii în tot-deuna mai mult iubesc ordinea, de cât disordinea. Și cei mari iubesc ordinea, dacă în școlă deja au avut parte de creșcerea cuvenită. Unde disciplina e strictă, fără să devie severă, acolo școlarii vor fi cei mai veseli și cei mai fericiți, prin urmare și cei mai bine creșcuți. Un lucru e mai pe sus de oii ce îndoială, anume că învețătorul prin nimic nu-și pōte perde autoritatea și iubirea școlarilor se atāt de ușor, ca atunci, când e prea îngăduitor față de ei. Dacă-ți vom ținea în marginele cuvenite ale disciplinei, ei aceasta nici o dată nu o vor lua în nume de rău.

Controla deșteptă stimă.

E greșală dacă cređi că ordinea va să dică liniște și tăcere totală.

Multe clase numai pentru aceea sunt liniștite, fiindcă sunt indifereente și ne simitōre. Ordinea vieții, nu liniștea morții, este de lipsă în școlă. Ordine în școlă nici mai mult nici mai puțin, de cât că în școlă fie-care școlar trebuie să-și vadă de treba sa proprie, bine înțeles, cât se pōte de liniștit. Nu e trebuință să perdem vremea cu restabilirea ordinei în clasă, până când în școlă, nimeni nu se ocupă de treba altuia sau nu comite vre-un lucru, prin care să atragă atențiunea altora asupra sa. O adiere recreatōre, e mai bună, de cât liniștea mortală. Adierea nici odată nu strică, numai să nu devie volbură. Ordinea perfectă se impacă foarte ușor cu mișcarea lină

*dar școlarii
trebuie să
11/12/21
Dinu*

Soc. corpului didactic primar din jud. Neamțu „PROPAȘIREA” ✓

Situația generală a casei la finele lunii Iunie 1902

VENITURI

Lei	B.	
15,477.	19	Incasări de la înființare (1899) până la 1 Aprilie 1902
854.	65	„ de la 1 Aprilie până la finele lunii Iunie 1902
<u>16,331.</u>	<u>81.</u>	Totalul veniturilor.

Lei	B.	CHELTUELI
5,768.	34	Cheltuiți de la înființare (1899) până la 1 Aprilie 1902
250.	72	„ de la 1 Aprilie până la finele lunii Iunie 1902
<u>6,019.</u>	<u>06</u>	Totalul Cheltuelilor

Lei	B.	RECAPITULARE
16,331.	81	Venituri
6,019.	06	Cheltueli
<u>10,312.</u>	<u>75</u>	Totalul capital ce avem, compus din lei:
		9,008 50 valoarea a 10 bonuri de câte 1000 lei Unul
		1,304 25 Numerar și efecte
		<u>10,312 75</u>

Bonurile societății

7. Șapte bonuri fonciare rurale 5% de Bucuresci cu Numerele 71,023; 100,023; 100,024; 100,025; 100,026; 100,027, și 27,044, având toate cuponul de 1 Iulie 1902.
 1. Un bun fonciar urban 5% de Bucuresci No. 180,856 cu cuponul de 1 Iulie 1902.
 2. Două bonuri fonciare urbane de Iași No. 17,304 și 21,309 tot cu cuponul de 1 Iulie 1902.
-
10. Dece bonuri a câte 1000 lei unul cumpărate cu 9008 lei și 50 bani.

Casier **C. Parteni**

Secretar contabil *M. Th. Pantaxi*

JAMES L. HUGUES

Greșelile Invățătorilor

Traducere de V. Goldis

I

Greșeli în conducere

E greșală, dacă în conducerea școlii negliji așa numitele «lucruri mici». Deosebirea între o școală bine condusă și o școală rău condusă se observă mai ales la ast-fel de lucruri, pe care mulți înși le consideră drept lucruri neesențiale și fără nici o însemnătate. Să fie lucrurile acestea de-o importanță secundară, admitem, dar greșala zace tocmai în aceea, că nu le considerăm de-fel. I. Blakinston, un excelent inspector de școle al Angliei, dice: «Nici învățătorul mai puțin talentat încă, nu trebuie să-și părădă curajul, dacă va înțelege, că succesul conducerii școlare, atârnă în prima linie de la aceea, ca în totdeauna să urmărim cu cea mai mare atențiune așa numitele «lucruri mici» și să năzuim a învinge ori-ce greutate la început, în germenle seu. Fără regularitate, conducerea nici o dată nu pôte să fie bună și în această privință are totă dreptatea afirmarea paradoxă: «Lucrurile mici, conțin în sine pe cele mari».